

Міністерство освіти і науки України

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права

Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

**ОБЛІК, АНАЛІЗ І АУДИТ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ
НА ПІДПРИЄМСТВІ**

(за матеріалами сільськогосподарського товариства з
обмеженою відповідальністю «Федунка»)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Ступінь вищої освіти «Бакалавр»

401-ЕО

18141

КР

Розробила студентка групи 401-ЕО

Калініченко А. С.

Керівник кваліфікаційної роботи

Свистун Л. А.

Допустити до захисту
Завідувач кафедри

Птащенко Л.О.

2022

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

(повне найменування вищого навчального закладу)

Інститут, факультет, відділення Навчально-науковий інститут фінансів,
економіки, управління та
права

Кафедра, циклова комісія кафедра фінансів, банківського бізнесу
та

оподаткування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

(шифр і назва)

Освітньо-професійна програма Облік і оподаткування

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Завідувач кафедри фінансів,
банківського бізнесу та оподаткування**

д.е.н., професор Птащенко Л.О.
«28» березня 2022 року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Калініченко Аліні Сергіївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Облік, аналіз і аудит виробничих запасів на підприємстві (за матеріалами сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю «Федунка»)»

керівник роботи к.е.н., доцент Свистун Людмила Анатоліївна,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «__» _____ 2022 року № _____

2. Строк подання студентом роботи 5 червня 2022 р.

3. Вихідні дані до роботи:

- 1) інструктивні й нормативні матеріали;
- 2) засновницькі документи, посадові інструкції;
- 3) фінансова і статистична звітність, первинні облікові документи.

4. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

Розділ 1 Економічна характеристика та організація обліку на підприємстві

Розділ 2 Облік та аудит виробничих запасів на підприємстві

Розділ 3 Економічний аналіз виробничих запасів ТОВ «Федунка»

5. Перелік графічного матеріалу до кваліфікаційної роботи: схеми, рисунки, графіки, діаграми за темою та об'єктом дослідження

Зміст роботи відобразити на 15 аркушах формату А-4

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	2	3	4
Розділ 1	К.е.н., доцент Свистун Л.А.		
Розділ 2	К.е.н., доцент Свистун Л.А.		
Розділ 3	К.е.н., доцент Свистун Л.А.		

7. Дата видачі завдання 28 березня 2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п. п.	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи
1	2	3
1	Вивчення нормативних і інструктивних матеріалів, спеціальної літератури, періодичних видань	упродовж усього терміну дипломування
2	Розділ 1. (Збір матеріалів, аналітична обробка вихідних даних, написання розділу, оформлення графічної частини)	28.03-17.04.2022 р.
3	Розділ 2. (Збір матеріалів, аналітична обробка вихідних даних, написання розділу, оформлення графічної частини)	18.04-08.05.2022 р.
4	Розділ 3. (Збір матеріалів, аналітична обробка вихідних даних, написання розділу, оформлення графічної частини)	09.05-29.05.2022 р.
5	Формулювання загальних висновків	30.05.2021-01.06.2022 р.
6	Оформлення роботи до захисту. Рецензування кваліфікаційної роботи. Перевірка роботи на плагіат	02.06-03.06.2022 р.
7	Написання доповіді до захисту в Екзаменаційній комісії (ЕК)	04.06-05.06.2022 р.
8	Захист кваліфікаційних робіт	21.06-23.06.2022 р.

Студент _____
(підпис)

Калініченко А.С.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

Свистун Л.А.
(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Калініченко А.С. Облік, аналіз і аудит виробничих запасів на підприємстві (за матеріалами сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю «Федунка»). Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти бакалавра з обліку і оподаткування – Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтава, 2022.

Робота містить 96 сторінок, 19 таблиць, 21 рисунок, список літературних джерел із 75 найменувань, 7 додатків.

Ключові слова: облік, аналіз, аудит, виробничі запаси, первинні документи, методи списання і вибуття запасів, оцінка запасів, автоматизація обліку.

Об'єктом дослідження є виробничі запаси на сільськогосподарському товаристві з обмеженою відповідальністю «Федунка».

Предметом дослідження є процеси обліку, аудиту та аналізу виробничих запасів на підприємстві.

Мета роботи – вивчити існуючу систему обліку, аналізу та аудиту на сільськогосподарському підприємстві і розробити рекомендації щодо її вдосконалення.

У роботі розглянуто сутність, класифікацію, оцінку, документальне оформлення та порядок відображення в обліку виробничих запасів. Наведено методологію та процедуру аудиту виробничих запасів, а також проведено аналіз основних економічних показників та оцінено ефективність використання виробничих запасів у господарському процесі. Здійснено ABC-аналіз та аналіз точки беззбитковості на сільськогосподарському підприємстві. Одержані результати можуть бути використані при вдосконаленні системи бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту на ТОВ «Федунка».

ESSAY

Kalinichenko A.S. Accounting, analysis and audit of production stocks at the enterprise (based on the materials of the agricultural limited liability company "Fedunka"). Qualification work for a bachelor's degree in accounting and taxation - National University "Poltava Polytechnic named after Yuri Kondratyuk", Poltava, 2022.

The work contains 96 pages, 19 tables, 21 figures, list of literature sources from 75 titles, 7 appendices.

Key words: accounting, analysis, audit, inventories, primary documents, methods of writing off and disposal of inventories, inventory valuation, automation of accounting.

The object of the study is the production stocks of the limited liability agricultural company "Fedunka".

The subject of research is the processes of accounting, auditing and analysis of inventories at the enterprise.

The purpose of the work is to study the existing system of accounting, analysis and audit of agricultural enterprises and to develop recommendations for its improvement.

The essence, classification, estimation, documentation and the order of reflection in the account of production stocks are considered in the work. The methodology and procedure of audit of production stocks are given, and also the analysis of the basic economic indicators is carried out and efficiency of use of production stocks in economic process is estimated. ABC analysis and break-even point analysis at the agricultural enterprise were carried out. The obtained results can be used to improve the system of accounting, analysis and audit at LLC "Fedunka".

ПЕРЕЛІК МАТЕРІАЛІВ ГРАФІЧНОЇ ЧАСТИНИ

Ар-куш	Найменування	При-мітка
1	Структура управління та бухгалтерської служби ТОВ «Федунка»	
2	Організація обліку та звітності на ТОВ «Федунка»	
3	Характеристика економічних показників діяльності ТОВ «Федунка» за 2020-2021 роки	
4	Характеристика активів, капіталу і зобов'язань ТОВ «Федунка» за 2020-2021 роки	
5	Показники ліквідності, ділової активності та фінансового стану ТОВ «Федунка» за 2020-2021 роки	
6	Характеристика та склад запасів	
7	Класифікація виробничих запасів	
8	Методи оцінки виробничих запасів при їх вибутті	
9	Документальне оформлення операцій з виробничими запасами	
10	Аналітичний і синтетичний облік виробничих запасів	
11	Ведення рахунку 20 на ТОВ «Федунка»	
12	Мета, завдання та особливості аудиту виробничих запасів	
13	Рекомендована програма аудиту виробничих запасів на ТОВ «Федунка»	
14	Завдання та методи аналізу виробничих запасів	
15	Структура та динаміка виробничих запасів ТОВ «Федунка» за 2020-2021 роки	
16	Показники оцінки ефективності використання виробничих запасів на ТОВ «Федунка» за 2020-2021 рр.	
17	АВС-аналіз виробничих запасів за субрахунком 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення»	
18	Нормування оборотних коштів для виробничих запасів на ТОВ «Федунка»	
19	Аналіз впливу виробничих запасів на фінансову стійкість підприємства	
20	Висновки і пропозиції	

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Економічна характеристика та організація обліку на підприємстві .5	5
1.1. Організаційно-управлінська структура ТОВ «Федунка» та види діяльності	5
1.2. Організація бухгалтерського обліку і звітності на підприємстві .11	11
1.3. Аналіз основних економічних показників ТОВ «Федунка».	20
РОЗДІЛ 2. Облік та аудит виробничих запасів на підприємстві	34
2.1. Економічна характеристика, склад, класифікація та оцінка виробничих запасів	34
2.2. Документальне оформлення операцій з запасами	41
2.3. Аналітичний та синтетичний облік виробничих запасів	46
2.4. Організаційні аспекти та методика аудиту виробничих запасів на ТОВ «Федунка»	52
РОЗДІЛ 3. Економічний аналіз виробничих запасів ТОВ «Федунка»	58
3.1. Мета, завдання, інформаційне забезпечення та методи аналізу виробничих запасів на підприємстві	58
3.2. Аналіз динаміки, складу і структури виробничих запасів ТОВ «Федунка»	63
3.3. Аналіз ефективності використання запасів на підприємстві ...	69
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ	89
ДОДАТКИ	96

				401-EO	18141	KP	
	П. І. Б.	Підпис	Дата	Облік, аналіз і аудит виробничих запасів на підприємстві (за матеріалами сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю)			
Розроб.	Калініченко А..С.						
Перевір.	Свистун Л.А.						
Н. контр.	Свистун Л.А.						
Затверд.	Птащенко Л.О.						
				Стадія	Арк.	Аркушів	
				2	2	96	
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» кафедра фінансів, банківського бізнесу							

ВСТУП

Актуальність дослідження полягає у тому, що виробничі запаси є невід'ємною складовою оборотних засобів на будь-якому підприємстві та без них неможливий процес виробництва. Метою будь-якого комерційного підприємства є отримання прибутку. Цієї цілі можна досягти, докладно вивчивши та проаналізувавши ефективність використання виробничих запасів.

Також важливою та складною економічною категорією являється аудит виробничих запасів через велику кількість номенклатурних найменувань, а також того, що інформація з обліку товаро-матеріальних цінностей складає більше 30% загальної облікової інформації на підприємстві.

Найважливіші аспекти обліку, аналізу та аудиту виробничих запасів досліджували такі видатні вчені: Є.М. Романів, Н.М. Гудзенко, Ю.В. Гибало, Т.А. Шпятиковська, О.І. Гадзевич, Н.І. Коваль, Ф.Ф. Бутинець та інші.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження та обґрунтування теоретико-практичних аспектів організації обліку, аналізу та аудиту виробничих запасів на сільськогосподарському товаристві з обмеженою відповідальністю «Федунка».

Об'єкт дослідження кваліфікаційної роботи - виробничі запаси на сільськогосподарському товаристві з обмеженою відповідальністю «Федунка».

Предмет дослідження - процеси обліку, аудиту та аналізу виробничих запасів на товаристві з обмеженою відповідальністю.

Завдання кваліфікаційної роботи:

- описати організаційно-управлінську структуру досліджуваного підприємства, його основні характеристики та види діяльності;
- з'ясувати організацію бухгалтерського обліку та фінансової звітності на даному товаристві
- провести аналіз основних економічних показників за останні два роки на основі фінансової та статистичної звітності;

- з'ясувати поняття виробничих запасів, вивчити їх класифікацію, оцінку та методи списання;
- дослідити документальне оформлення операцій із виробничими запасами, а також аналітичний та синтетичний облік;
- визначити організаційні аспекти та методикау аудиту виробничих запасів та скласти робочий документ аудитора для досліджуваного підприємства;
- проаналізувати виробничі запаси на основі даних звітності за 2020-2021 роки та первинних документів, а саме: здійснити аналіз динаміки, складу та структури запасів; провести аналіз ефективності використання запасів на підприємстві.

Інформаційною базою є нормативно-правові документи та законодавчі акти, підручники, статті, посібники, тези доповідей у наукових конференціях. Також були використані первинні документи, статут, облікова політика, фінансова та статистична звітність за 2020-2021 роки на ТОВ «Федунка».

Методами дослідження кваліфікаційної роботи є методи економічного аналізу та вивчення економічних процесів, а саме: розрахунково-аналітичний, графічний, якісний аналіз, узагальнення, групування, нормативного розрахунку.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи проводилась на 74-тій науковій конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» 2022.04.25 з доповіддю на тему: "Проблеми обліку виробничих запасів на підприємстві та шляхи його вдосконалення".

Практична цінність роботи полягає у проведенні повного економічного аналізу виробничих запасів на основі отриманої фінансової звітності та первинних документів, а також для досліджуваного підприємства розроблена рекомендована програма аудиту виробничих запасів разом з робочими документами аудитора, які можуть бути використані на практиці.

РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Організаційно-управлінська структура ТОВ «Федунка» та види діяльності

Кваліфікаційна робота виконується на основі матеріалів Товариства з обмеженою відповідальністю «Федунка» - далі ТОВ «Федунка», яке відноситься до сільськогосподарських малих підприємств. ТОВ «Федунка» є юридичною особою та діє відповідно до положень Господарського кодексу України, Цивільного кодексу України, Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» та інших нормативно-правових актів.

В бухгалтерському обліку є велика різноманітність класифікаційних ознак підприємств, що зображено в таблиці 1.1 на прикладі ТОВ «Федунка».

Таблиця 1.1

Класифікація ТОВ «Федунка»

№ п. п.	Класифікаційна ознака	Вид діяльності ТОВ «Федунка»
1	Мета та характер діяльності	Комерційне
2	Форма власності майна	Приватне
3	Правовий статус та форма господарювання	Національне
4	Національна належність капіталу	Господарське товариство
5	Галузево-функціональний вид діяльності	Сільськогосподарське
6	Технологічна цілісність та ступінь підпорядкування	Головне
7	Кількість працівників	Мале

Підприємство зареєстроване 05.04.2001 за юридичною адресою 38032, с. Федунка, Шишацький район, Полтавська область. Розмір його статутного капіталу складає 2 500 000 грн.

Код ЄДРПОУ ТОВ «Федунка» - 03770425, ідентифікаційний код – 037704216301. Установчим документом ТОВ «Федунка» є його Статут (Додаток В). Підписання Статуту за рішенням Загальних зборів Товариства здійснюється уповноваженими Загальними зборами ТОВ «Федунка» особами або головою та секретарем Загальних зборів.

ТОВ «Федунка» має самостійний баланс, кутовий штамп із повним найменуванням та круглу печатку, представляє собою юридичну особу, що діє згідно з діючим законодавством України. А також, підприємство має змогу відкривати депозитні, поточні та валютні рахунки в банках України.

Сільськогосподарське підприємство за характером діяльності виступає комерційним підприємством та це означає, що його головною метою є отримання максимального прибутку Учасниками Товариства з обмеженою відповідальністю.

Основним видом діяльності досліджуваного підприємства є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур.

Предметом діяльності ТОВ «Федунка» відповідно до Статуту є:

- сільське господарство;
- розробка і впровадження передових технологій виробництва сільгосппродукції;
- виробництво, заготівля, переробка і реалізація сільськогосподарської продукції, відходів виробництва і вторинної сировини, продукція тваринництва, вирощування і реалізація хутрових звірів;
- приладобудування для сільського господарства;
- придбання засобів виробництва для вирощування і переробки сільськогосподарської продукції та виготовлення продуктів харчування;
- розробка і експлуатація родовищ нерудних матеріалів, корисних копалин та сировини для виробництва будівельних матеріалів;

- будівництво будівель всіх типів: житлових, адміністративних, промислових, торгових, транспортних підприємств, складів, закладів культури, індивідуальних будинків «під ключ», роботи з реконструкції, реставрації та ремонту будівель;

- планування та проведення рекламних кампаній, створення та розміщення реклами, розповсюдження або доставка рекламних матеріалів, реклама в засобах масової інформації, повітряна реклама, здавання в оренду місць для реклами, рекламна фотозйомка та ін.

Історію створення, а також реорганізацію Товариства з обмеженою відповідальністю «Федунка» зображено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Історія створення та реорганізація ТОВ «Федунка»

№	Початкова назва підприємства	Змінена (реорганізована) назва	Умови реорганізації
1	Колгосп ім. Котовського Шишацького р-ну, Полтавської обл.	СТОВ «Федунка»	Згідно з рішенням загальних зборів уповноважених від 9.03.2000 р. свідоцтво реєстрації №32 від 10.03.2000 р.
2	СТОВ «Федунка»	СЗАТ «Федунка»	На основі зборів засновників протокол №4 від 1.06.2001 р.
3	СТОВ «Федунка»	СЗАТ «Федунка»	
4	СЗАТ «Федунка»	ЗАТ «Федунка»	Згідно з рішенням загальних зборів акціонерів протокол №1 від 26.03.2008 року.
5	ЗАТ «Федунка»	ТОВ «Федунка»	Згідно з рішенням загальних зборів акціонерів Пр№1 від 12.10.2010 р.

Органом управління ТОВ «Федунка» є:

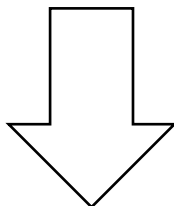
1. Загальні збори Учасників Товариства – вищий орган Товариства.
2. Директор Товариства – виконавчий орган Товариства.

На рис. 1.1. зображено структуру власності досліджуваного підприємства.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Федунка»

Код ЄДРПОУ 03770425

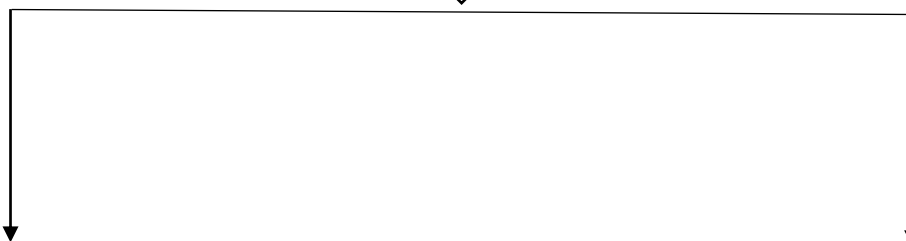
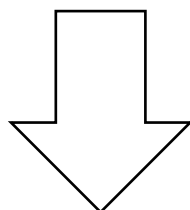
Прямий вирішальний вплив

Товариство з обмеженою відповідальністю «Таргет Сервіс-Агро»

Код ЄДРПОУ 31281669

90%

Громадянин України

Шкляр Володимир Борисович

16.09.1960 р.

місце проживання зареєстровано

за адресою:

м. Київ, вул. Срібнокільська, 24, кв. 52

ПІН 2217417139

42%

Прямий вирішальний вплив

Громадянка України

Шкляр Марина Валентинівна

10.08.1961 р.

місце проживання зареєстровано

за адресою:

м. Київ, вул. Срібнокільська, 52, кв. 52

ПІН 2250215768

30%

Непрямий вирішальний вплив

Рисунок 1.1 – Структура власності ТОВ «Федунка»

ТОВ «Федунка» обслуговує відділення банку АТ «Райффайзен Банк Аваль» у м. Київ, де відкрито 2 поточні рахунки у національній валюті.

Прибуток підприємства формується шляхом вирахування вартості матеріальних витрат та витрат на оплату праці з надходжень від діяльності товариства. Податки, а також інші обов'язкові платежі та відсотки за кредитами та облігаціями сплачуються з економічного прибутку. Отриманий після цих розрахунків прибуток залишається в розпорядженні підприємства, що відповідно до установчих документів визначає напрямок його використання.

Згідно зі Статутом, майно Товариства становлять основні засоби, обігові кошти, акції (частки, паї) у статутному капіталі господарських товариств, а також інші цінності, вартість яких відображається в самостійному балансі Товариства.

1. Основні засоби: земельні ділянки; будинки, споруди та передавальні пристрої; машини та обладнання; транспортні засоби; інші основні засоби.

2. Виробничі запаси: сировина і матеріали; паливо; запасні частини; матеріали сільськогосподарського призначення; поточні біологічні активи; малоцінні та швидкозношувані предмети; незавершене виробництво, готова продукція, товари.

3. Грошові кошти: готівка; поточні рахунки у банку.

Для впевненості у достовірному виконанні завдань на підприємстві, керівництво використовує метод делегування – передавання завдань і повноважень особі, що бере на себе відповідальність за своєчасне та досконале їх виконання.

Організаційна структура — це сукупність організованих потоків ресурсів та виробничих ланок у виробничій системі, а також органів управління та їх специфічних взаємовідносин, що забезпечують реалізацію стратегічних цілей компанії.

На досліджуваному підприємстві діє лінійно-функціональна організаційна структура (рис. 1.2), яка передбачає розподіл повноважень і відповідальності за функціями управління й прийняття рішень по вертикалі. На даному рисунку ми

можемо побачити, що управління організовано за лінійною схемою, а функціональні підрозділи апарату управління підприємством допомагають виконувати задачі управління лінійними керівникам.

Переваги лінійно-функціональної структури:

- високі кваліфікаційні навички спеціалістів, що відповідають за здійснення конкретних функцій, доручених керівництвом;
- поєднання 2 принципів: єдності керівництва та спеціалізації управління;
- повна відповідність організаційної структури обраній подальшій стратегії діяльності підприємства.

Недоліками такої структури є:

- недостатня гнучкість при вирішенні незнайомих завдань;
- більш складна реалізація внутрішньовиробничих новацій без залучення керівників вищої ланки;
- ускладнений зв'язок комунікації діяльності функціональних підрозділів в запровадженні нових програм;
- надмірний розвиток вертикальної складової системи управління.

Рисунок 1.2 - Структура управління ТОВ «Федунка»

Отже, організаційна структура управління має велике значення для ефективної діяльності ТОВ «Федунка». Засновники мають кількість голосів, яка пропорційна розміру їх часток у статутному капіталі. Збори засновників обирають голову загальних зборів, які скликаються не рідше двох разів на рік.

Управлінський облік – це взаємопов'язаний процес виявлення, накопичення, вимірювання, підготовки, аналізу, інтерпретації, а також передачі потрібної інформації для використання ланкою управління підприємства для таких функцій: оцінки, планування і контролю всередині організації та для забезпечення належного використання ресурсів всередині організації.

Бухгалтерський облік в системі управління виконує ряд функцій. До основних з них належать: інформаційна, контрольна, забезпечення збереження майна, зворотного зв'язку, аналітична.

До похідних функцій можна віднести: прогностична, регулююча, правової облікової регламентації, забезпечення зацікавлених користувачів необхідною інформацією.

Облік витрат на ТОВ «Федунка» ведеться з використанням 9 класу рахунків бухгалтерського обліку.

1.2 Організація бухгалтерського обліку і звітності на підприємстві

Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться безперервно з дня реєстрації і до його ліквідації. Достовірне відображення даних в бухгалтерському обліку значною мірою залежить від правильної його організації.

ТОВ «Федунка» здійснює облік результатів своєї роботи, веде оперативний, статистичний, податковий та бухгалтерський облік у встановленому порядку і несе повну відповідальність за його достовірність.

Відповідальність за стан обліку і своєчасне подання звітності несе директор підприємства або за рішенням власника – інша посадова особа підприємства.

При веденні бухгалтерського обліку і формуванні фінансової звітності співробітники бухгалтерії керуються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] та Положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Директор підприємства створює необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечує неухильне виконання всіма підрозділами, службами та працівниками, причетними до бухгалтерського обліку, правомірних вимог бухгалтера щодо дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів.

Для систематичного та достовірного ведення бухгалтерського обліку, ТОВ «Федунка» використовує спрощений план рахунків, так як є платником єдиного податку 4 групи.

Платниками єдиного податку 4 групи спрощеної системи оподаткування є сільськогосподарські товаровиробники:

1) юридичні особи будь-якої організаційно-правової форми господарювання, у яких частка сільськогосподарського виробництва за минулий податковий період (рік) дорівнює або перевищує 75 відсотків загальної площі ділянки;

2) фізичні особи - підприємці, що здійснюють діяльність лише в межах фермерського господарства, яке зареєстрованого відповідно до Закону України "Про фермерське господарство", за умовою виконання наступних вимог:

- вони спеціалізуються на виключно вирощуванні, відгодовуванні, збиранні, вилові, переробці сільськогосподарської продукції, що вирощена власними силами або відгодованої продукції, включаючи її продаж;

- здійснюють господарську діяльність (виключаючи постачання) за місцем податкової адреси;

- членами фермерського господарства фізичної особи – підприємця є лише члени її сім'ї, що визначає частина другої статті 3 Сімейного кодексу України;

- такі особи не використовують працю найманих осіб;

- площа сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду у власності та/або використанні членів фермерського господарства становить від 2 до 20 гектарів [3].

Ведення бухгалтерського та податкового обліку покладено на бухгалтерію підприємства на чолі з головним бухгалтером – Коротковою Юлією Петрівною. Тобто, формою організації бухгалтерського обліку є створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером (рис. 1.3).

Рисунок 1.3 - Форма організації бухгалтерської служби

З метою виконання покладених завдань бухгалтерія в розрізі співробітників виконує певні функції відповідно до посадових інструкцій.

Роботу головного бухгалтера оцінює директор організації з урахуванням повноти, якості та своєчасності виконання ним своїх посадових обов'язків.

Для виконання обов'язків та реалізації своїх прав, головний бухгалтер взаємодіє із усіма структурними підрозділами організації з питань фінансово-господарської діяльності, а також з державними органами, які контролюють фінансову діяльність суб'єктів господарської діяльності.

Посадові обов'язки бухгалтерів на Товаристві з обмеженою відповідальністю «Федунка» відображено в таблиці 1.3.

Посадові обов'язки відділу бухгалтерії на ТОВ «Федунка»

Бухгалтер на підприємстві	Посадові обов'язки
1	2
Головний бухгалтер	<ul style="list-style-type: none"> - організовує роботу бухгалтерії організації, забезпечує виконання завдань, покладених на бухгалтерію відповідно до п.5 ст. 8 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 23.07.1999 р. № 996 та Наказом «Про облікову політику на підприємстві», затвердженого наказом директора організації від 23.12.2019 р. № 67; - контролює: відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку; дотримання працівниками бухгалтерії та інших підрозділів організації порядку оформлення та обліку первинних документів, вимог законодавства щодо списання (передачі) рухомого та нерухомого майна; - на основі даних бухгалтерського обліку забезпечує складання фінансової звітності організації та подання її визначеним користувачам у встановлені строки; - вживає заходів щодо підвищення рівня фінансово-бюджетної дисципліни працівників бухгалтерії, запобігання несанкціонованому виправленню записів у первинних документах і регістрах бухгалтерського обліку; - забезпечує взаємодію з банківськими установами з питань розміщення фінансових коштів організації; - за погодженням з директором організації проводить розрахунки з кредиторами відповідно до договірних зобов'язань; - контролює підготовку та подання звітів, які передбачають підпис головного бухгалтера, відповідно до нормативних актів, затверджених форм та інструкцій; - погоджує документи, пов'язані з витрачанням фонду заробітної плати, встановленням посадових окладів, надбавок, доплат, виплат премій працівникам; - у межах повноважень вживає заходів щодо відшкодування винними особами збитків від нестач, розтрат, крадіжок; - бере участь в інвентаризаційній роботі; - забезпечує реалізацію організаційних та технічних заходів щодо захисту персональних даних у складових баз персональних даних організації, які фактично розміщені у бухгалтерії; - контролює дотримання працівниками бухгалтерії законодавства у сфері захисту персональних даних та ін.
Інспектор кадрів	3 - веде згідно з уніфікованими формами первинної облікової документації облік працівників підприємства, його підрозділів;

1	2
	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечує відповідність кадрової документації законодавству у сфері праці, захисту персональних даних та вимогам системи управління якістю підприємства; - оформлює прийняття на роботу, переведення, переміщення і звільнення працівників відповідно до законодавства про працю, положень, інструкцій, а також наказів керівника підприємства; - формує і веде особові справи працівників, забезпечує їх зберігання з дотриманням вимог законодавства у сфері захисту персональних даних; - готує необхідні матеріали для атестаційної, кваліфікаційної комісії, проекти документів щодо нагородження, заохочення працівників, застосування до них дисциплінарних стягнень; - веде облік трудових книжок, забезпечує їх зберігання згідно з вимогами законодавства у сфері захисту персональних даних; - веде облік надання відпусток працівникам, складає графік відпусток, контролює їх дотримання та ін.
Головний економіст	<ul style="list-style-type: none"> - здійснює роботу з удосконалення організації праці, форм і систем заробітної плати, матеріального та морального стимулювання; - розробляє проекти перспективних річних планів з праці та заробітної плати підприємства та його підрозділів, планів підвищення продуктивності праці вдосконалення її організації; - розраховує фонди заробітної плати і чисельність працюючих з урахуванням необхідності найбільш раціонального використання трудових ресурсів, плануванні підготовки кваліфікованих кадрів, доводить установлені показники до підрозділів підприємства; - розробляє механізм розподілення додаткових доходів, отриманих у результаті підвищення продуктивності праці, якості продукції, скорочення витрат виробництва, а також здавання приміщень та майна в оренду від розміщення коштів у цінні папери; - розробляє проект колективного договору і контролює виконання прийнятих зобов'язань; - веде облік показників з праці і заробітної плати, аналізує їх і складає встановлену звітність та ін.
Бухгалтер розрахунків з постачальниками	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечує повне до достовірне відображення інформації, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах, на рахунках бухгалтерського обліку - бере участь у проведенні інвентаризації активів і зобов'язань, оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства, у перевірках стану бухгалтерського обліку у філіях, представництвах, відділеннях та інших відокремлених підрозділах;

1	2
	<ul style="list-style-type: none"> - готує дані для включення їх до фінансової звітності, здійснює складання окремих її форм, а також форм іншої періодичної звітності, яка ґрунтується на даних бухгалтерського обліку; - забезпечує підготовку оброблених документів, реєстрів і звітності, здійснює складання окремих її форм, а також форм іншої періодичної звітності, яка ґрунтується на даних бухгалтерського обліку; - постійно знайомитися та вивчає нові нормативно-методичні та довідкові документи з питань організації та ведення бухгалтерського обліку та вносить пропозиції щодо їх впровадження на підприємстві та ін.
Бухгалтер оплати праці	<ul style="list-style-type: none"> - вивчає ефективність застосування чинних форм та систем розрахунку заробітної плат, матеріального і морального заохочення, готує власні пропозиції для удосконалення наявних систем; - розраховує фонди заробітної плати і чисельність працюючих з урахуванням необхідності найбільш раціонального використання трудових ресурсів, плануванні підготовки кваліфікованих кадрів, доводить установлені показники до підрозділів підприємства; - розробляє положення про преміювання працівників, умови матеріального стимулювання, суміщення професій і посад, збільшення обсягу виконання робіт з метою поліпшення використання устаткування та скорочення трудових витрат; - вивчає на основі чинних положень розміри премій; - виконує роботу з формування, ведення та зберігання бази даних з праці і заробітній платі, чисельності працівників, вносить зміни до довідкової та нормативної інформації, яка використовується під час оброблення даних.

Для ведення бухгалтерського обліку на підприємстві служба бухгалтерії керується обліковою політикою (Додаток Д), в якій зазначено наступне:

1. До складу малоцінних та швидкозношуваних предметів включають матеріальні активи, у яких термін експлуатації перевищує 12 місяців та вартість менше 2500 грн.

2. Знос малоцінних необоротних активів нараховується в розмірі 100% їх вартості в першому місяці з початку використання такого об'єкта.

3. Для нарахування амортизації основних засобів використовується прямолінійний метод відповідно до НП(С)БО 7.

4. Для нематеріальних активів відображати визнання та оцінку відповідно до НП(С)БО 8.

5. Для відображення нарахування амортизації нематеріальних активів використовується прямолінійний метод, виходячи з терміну їх корисного використання, який визначено діючою комісією.

6. Для запасів одиницею обліку прийнято визначати їх найменування. Первісною вартістю виробничих запасів, які придбані за плату, слід відображати за собівартістю запасів відповідно до НП(С)БО 9.

7. Вибуття запасів потрібно здійснювати за методом ідентифікованої собівартості.

8. За нормальну потужність треба приймати місячний обсяг випуску продукції.

9. Резерви майбутніх платежів, а саме: доходи та витрати майбутніх періодів згідно з наказом про облікову політику Товариства не створюються.

10. Облік витрат ведеться з використанням рахунків бухгалтерського обліку 9 класу.

Національною валютою України є гривня, що є функціональною валютою, в якій представлена фінансова звітність ТОВ «Федунка». Вся фінансова інформація, представлена в гривнях, була заокруглена до тисяч (грн).

На ТОВ «Федунка» відбувається поступовий перехід від журнально-ордерної до автоматизованої форми ведення бухгалтерського обліку. Це означає, що раніше підприємство вело облік за журнально-ордерною системою, а зараз воно намагається повністю перейти на автоматизовану систему, але й досі використовуються первинні документи у паперовому вигляді.

Для ведення бухгалтерського обліку застосовується програма 1С: Підприємство.

Версія програми 1С:Підприємство - 8.3, 2017 року. Необхідні бухгалтерські дані роздруковуються в кінці місяця та скріпляються підписами відповідних осіб.

Найголовнішою відмінною рисою при автоматизованій системі обліку є швидке та зручне задоволення усіх запитів користувачів господарської інформації.

Автоматизована програма 1С: Підприємство має велику кількість переваг, в порівнянні з іншими системами ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. На рис. 1.4 зображено основні особливості цієї програми.

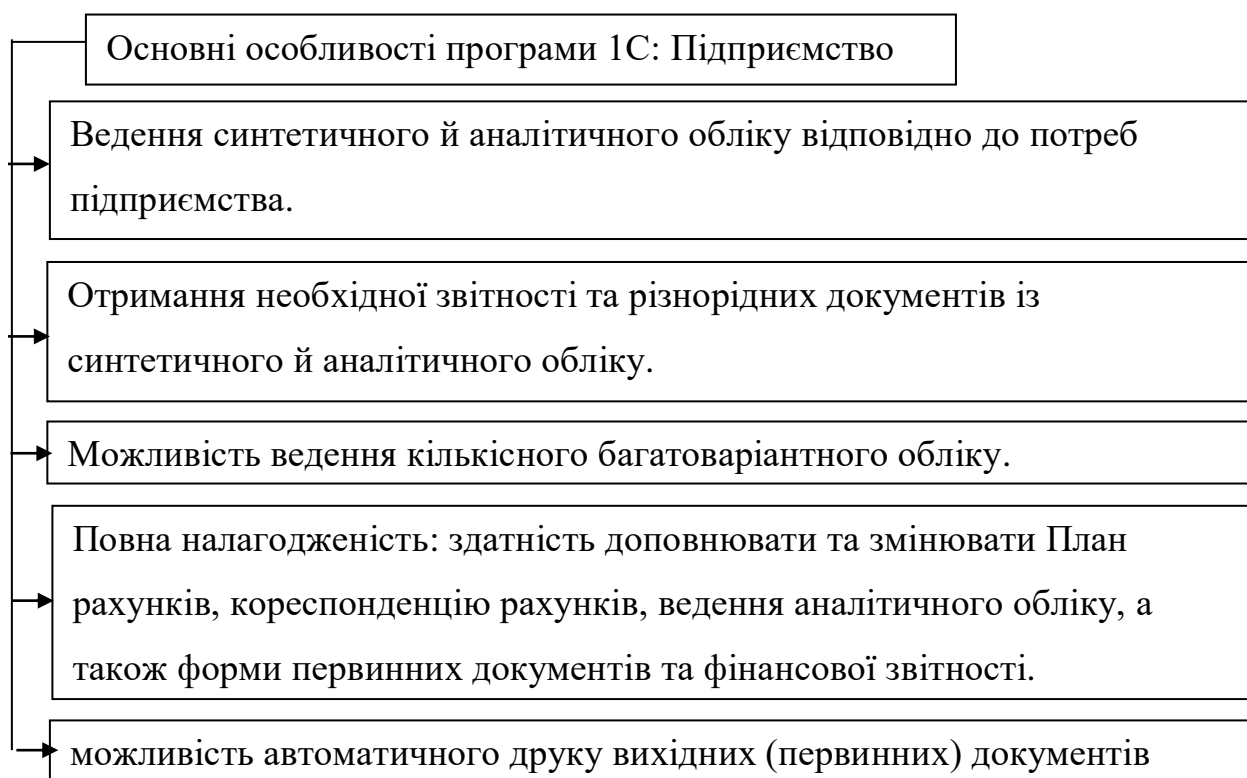

Рисунок 1.4 – Особливості програми 1С: Підприємство

Оновлена версія програми 1С: Підприємство, а саме - 8.3 має наступні переваги:

- набагато швидше оновлення обліку та фінансової звітності в порівнянні з попередніми версіями;
- можливість приховати непотрібні розділи з екрану та залишити лише потрібні документи та звіти;
- зменшена вартість та більша доступність програмістів для даної платформи;
- стабільність роботи програми, що дуже економить час при роботі;
- підвищена безпека даних;

- можливість використання сучасних інформаційних технологій;
- всебічне використання сучасних комп'ютерів та операційних систем.

На підприємстві електронний документообіг здійснюється за допомогою програми me.doc (версія 11.02.070). Це програма, яка використовується для звітності. В ній накладається цифровий підпис та є можливість з'ясувати, хто саме зареєстрований в програмі. Недоліком програми me.doc є те, що одночасно в ній може перебувати лише один співробітник.

«М.Е.Дос» (My Electronic Document) — поширене українське програмне забезпечення, яке використовується для подання звітності до відповідних контролюючих органів та обміну первинними документами між контрагентами в електронному вигляді. У даній програмі наявні всі необхідні форми звітності, які постійно оновлюються згідно з чинним законодавством.

Також необхідно зазначити, які податки та збори сплачує ТОВ «Федунка»:

- є платником податку на додану вартість (ПДВ) за ставками: 0% (для металобрухту), 14% (частина рослинництва), 20% (тваринництво);
- податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) – 18%;
- військовий збір – 1,5%;
- єдиний соціальний внесок (ЄСВ) – 22%;
- єдиний податок із с/г товаровиробників;
- рента за користування надрами (річний звіт, сплата якого відбувається кожного кварталу, розрахунок здійснюється в Податковій декларації);
- екологічний податок (сплачується поквартально);
- податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (сплачується поквартально);
- орендна плата за землю: річні статистичні звіти: 4-сг; звіт про посівні площі сільськогосподарських культур; 29-сг звіт про площі та валові збори врожаю сільськогосподарських культур, плодів, ягід і винограду; 9-сг; 21-заг; 24 звіт про виробництво продукції тваринництва та кількість сільськогосподарських тварин; Ф.№2-ТП(водгосп) про використання води; №2-

ТП(повітря); 50-сг; 1П-НПП; 4-мтп; 11-мтп; 2-тр; 1-Підприємництво; 1-відходи, 1-житлофонд; №1-екологічні витрати;

- податкова квартальна звітність: об'єднана звітність ПДФО та ЄСВ.

1.3 Аналіз основних економічних показників

Для утримання стабільної планки розвитку фінансової та господарської діяльності кожної організації, враховуючи постійне та всебічне загострення конкурентної боротьби, потрібно періодично та достовірно оцінювати його фінансово-економічний стан, здійснюючи при цьому економічний аналіз.

Економічний аналіз – це система спеціальних знань для дослідження зміни та розвитку економічних явищ і процесів у їх взаємозв'язку та взаємообумовленості, з метою забезпечення цільового управління ними. Економічний аналіз передбачає систему філософських, математичних, спеціальних економічних та інших знань, що дозволяють зробити обґрунтовані судження про природу, зміну та розвиток економічних явищ та процесів [35].

Метою аналізу фінансово-господарської діяльності ТОВ «Федунка» є визначення фінансового стану підприємства, виявлення і усунення недоліків, а також знаходження резервів для покращення показників господарської діяльності.

Економічний аналіз характеризується за допомогою наступних важливих функцій: науково-дослідницької, інформаційно-аналітичної, оцінюючої, планової, контролюючої, пошукової, мобілізуючої, а також інноваційної.

Для аналізу фінансово-господарської діяльності товариства було проведено аналіз основних показників господарської діяльності ТОВ «Федунка» за 2021-2022 р. (табл. 1.4). Інформаційними джерелами для розрахунку є річна фінансова та статистична звітність підприємства за 2 останні роки.

Основні показники фінансово-господарської діяльності ТОВ «Федунка» за 2020-2021 рр.

№	Показники	Одиниці виміру	Джерела інформації, розрахунок	1-ий рік	2-ий рік	Відхилення		Темп приросту, %
						абсолютне 2-го від 1-го р., тис. грн.	темп зростання 2-го від 1-го р., %	
						7	8	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. АКТИВИ								
1.1	Активи всього	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1300, гр.4	119 942	131196	11 254	109,38	9,4
1.2	Необоротні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1095	66 208	67890	1 682	102,54	2,5
1.2.1	Нематеріальні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1000	-	-	-	-	-
1.2.2	Незавершені капітальні інвестиції	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1005	-	-	-	-	-
1.2.3	Основні засоби	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1010	51 854	51421	-433	99,16	-0,8
1.2.4	Довгострокові біологічні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1020	14 321	16436	2 115	114,77	14,8
1.2.5	Фінансові інвестиції	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1030+1035	33	33	0	100	0
1.2.6	Інші необоротні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1040+1045+1090	-	-	-	-	-
1.3	Оборотні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1195	53734	63306	9572	117,81	17,8
1.3.1	Запаси	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1100+1110+1115	41626	45909	4283	110,29	10,3
1.3.2	Дебіторська заборгованість	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1125+1130+1135	1026	1386	360	135,09	35,1
1.3.3	Грошові кошти і їх еквіваленти	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1160+1165	141	3630	3489	у 25,7 р.	у 25,7 р.
1.3.4	Інші оборотні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1190+1170	111	134	23	120,72	20,7

2. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2.1	Зобов'язання всього	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1595+1695+1700	6213	2412	-3801	38,82	-61,2
2.2	Довгострокові зобов'язання	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1595	3 896	-	-3896	-	-
2.3	Поточні зобов'язання	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1695	2317	2412	95	104,10	4,1
2.3.1	Короткострокові кредити	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1600	-	-	-	-	-
2.3.2	Кредиторська заборгованість за товари	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1615+1605	114	120	6	105,26	5,3
2.3.3	Кредиторська заборгованість за розрахунками	тис. грн.	2.3-2.3.1-2.3.2-2.3.4	2203	2292	89	104,04	4
2.3.4	Доходи майбутніх періодів	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1665	-	-	-	-	-
2.3.5	Забезпечення витрат і платежів	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1520+1525+1660	-	-	-	-	-
3. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ								
3.1	Власний капітал – усього	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1495	113729	128784	15055	113,24	13,2
3.2	Зареєстрований (пайовий) капітал	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1400	2500	2500	0	100	0
3.3	Додатковий капітал	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1410	1444	1444	0	100	0
3.4	Резервний капітал	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1415	-	-	-	-	-
3.5	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1420	109785	124840	15055	113,71	13,7
3.6	Неоплачений капітал	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1425	-	-	-	-	-
4. ДОХОДИ І ВИТРАТИ								
4.1	Чистий доход (виручка) від реалізації продукції	тис. грн.	Ф.2, ряд.2000, гр3	78892	83175	4283	105,43	5,4

1	2	3	4	5	6	7	8	9
4.2	Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	Ф.2, ряд 2050, гр.3	55671	61754	6083	110,93	10,9
4.3	Валовий прибуток (збиток)	тис. грн.	Ф.2, ряд 2090 (2095), гр.3	23221	21421	-1800	92,25	-7,8
4.4	Прибуток (збиток) від операційної діяльності	тис. грн.	Ф.2, ряд 2190 (2195), гр. 3	19773	15068	-4705	76,20	-23,8
4.5	Прибуток (збиток) до оподаткування	тис. грн.	Ф 2, ряд 2290 (2295), гр. 3	18234	14709	-3525	80,67	-19,3
4.6	Чистий прибуток (збиток)	тис. грн.	Ф.2, ряд 2350 (2355), гр.3	18234	14709	-3525	80,67	-19,3
5. ПОКАЗНИКИ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ								
5.1	Рентабельність продажу	%	4.3/4.1*100%	29,43	25,75	-3,68	87,50	
5.2	Середня вартість активів	тис. грн.	Ф.1, ряд 1300 (гр.3+гр.4)/2	113914	125569	11655	110,23	10,2
5.3	Рентабельність активів	%	4.6/5.2*100%	16,01	11,71	-4,29	73,18	-26,8
5.4	Середній розмір власного капіталу	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1495(гр.3+гр.4)/2	104466	121256,5	16790,50	116,07	16,1
5.5	Рентабельність власного капіталу	%	4.6/5.4*100%	17,45	12,13	-5,32	69,50	-30,5
5.6	Середній розмір власного оборотного капіталу	тис. грн.	Ф.1, ряд 1495+1500+1510+1515-1095 (гр. 3+ гр. 4) / 2	-4791,5	-2657	2134,50	55,45	44,5
5.7	Рентабельність власного оборотного капіталу	%	4.6 / 5.6 * 100	-380,55	-553,59	-173,05	145,47	-45,5
6. ТРУДОВІ ПОКАЗНИКИ								
6.1	Обсяг реалізованої продукції	тис. грн.	Ф.1-підприємн, р.3, гр. 2	78892	83175	4283	105,43	5,4
6.2	Середньооблікова кількість працівників	Осіб	Ф.1-підприємн, р.6, р. 600	89	88	-1	98,88	-1,1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
6.3	Продуктивність праці одного працівника	тис.грн./ особу	6.1/6.2	886,43	945,17	58,74	106,63	6,6
6.4	Фонд оплати праці усіх працівників	тис. грн.	Ф.1-ПВ, р.3, ряд. 5010	12458,7	14621,5	2162,8	117,36	17,4
6.5	Фонд робочого часу	люд-год	Ф.1-підприємн, р.6, р. 601	178410	174626	-3784	97,88	-2,1
6.6	Рівень оплати праці за 1 люд-год	тис.грн/ люд-год	6.4/6.5	0,070	0,084	0,01	119,90	19,9
6.7	Середня заробітна плата 1-го працівника	тис. грн.	6.4/6.2	139,99	166,15	26,17	118,69	18,7
7. ПОКАЗНИКИ МАЙНОВОГО СТАНУ								
7.1	Первісна вартість основних засобів на кінець року	тис. грн.	Ф.5, ряд 260, гр.14	84522	91006	6484	107,67	7,7
7.2	Коефіцієнт придатності основних засобів на кінець року	-	1.2.3 / 7.1	0,61	0,565	-0,045	92,63	-7,4
7.3	Вартість введених в дію основних засобів	тис. грн.	Ф. 5, ряд 260, гр.5	3820	1766	-2054	46,23	-53,8
7.4	Коефіцієнт оновлення основних засобів	-	7.3/7.1	0,05	0,02	-0,03	42,94	-57,1
8. ПОКАЗНИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ								
8.1	Капітальні інвестиції за рік	тис. грн.	Ф. 5, ряд 340	16655	16227	-428	97,43	-2,6
8.2	Фінансові інвестиції за рік	тис. грн.	Ф 5, ряд 420	33	33	0	100	0
9. ПОКАЗНИКИ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ								
9.1	Середній розмір дебіторської заборгованості	тис. грн.	Ф.1, ряд 1120+1125+1130+1135+1136+1140+1145+1155 (гр. 3+ гр. 4) / 2	10454	12231,5	1777,5	117,00	17

1	2	3	4	5	6	7	8	9
9.2	Оборотність дебіторської заборгованості	Оборот	4.1 / 9.1	7,55	6,80	-0,75	90,11	-9,9
9.3	Середній розмір кредиторської заборгованості	тис. грн.	Ф.1, ряд 1600+1605+1615+1620+ 1625+ 1630+1635+1640+1645+1690 (гр3+гр4)/2	1897,5	1909,5	12	100,63	0,6
9.4	Оборотність кредиторської заборгованості	оборот	4.2 / 9.3	29,34	32,34	3,00	110,23	10,2
9.5	Середній розмір запасів	тис. грн.	Ф.1, ряд 1100+1110 (гр.3+гр.4)/2	32298	36084,5	3786,50	111,72	11,7
9.6	Оборотність запасів	оборот	4.2 / 9.5	1,724	1,711	-0,01	99,29	-0,7
9.7	Середній період інкасації	дні	365 / 9.2	48,37	53,68	5,31	110,98	11
9.8	Середній період розрахунків з кредиторами	дні	365 / 9.4	12,44	11,29	-1,15	90,72	-9,3
9.9	Середній строк зберігання запасів	дні	365 / 9.6	211,76	213,28	1,52	100,72	0,7
9.10	Період обороту грошових коштів	дні	9.7 – 9.8 +9.9	215,65	218,04	2,39	101,11	1,1
10. ГРОШОВІ ПОТОКИ								
10.1	Чистий грошовий потік від операційної діяльності	тис. грн.	Ф 3, ряд 3195	7603	7836	233	103,065	3,1
10.2	Чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності	тис. грн.	Ф 3, ряд 3295	-	-	-	-	-
10.3	Чистий грошовий потік від фінансової діяльності	тис. грн.	Ф 3, ряд 3395	-7579	-4346	3233	57,343	42,7
10.4	Збільшення (зменшення) грошових коштів	тис. грн.	Ф 3, ряд 3400	24	3490	3466	у 145,4 р.	у 145,4 р.

11. ПОКАЗНИКИ ЛІКВІДНОСТІ								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
11.1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,3	1.3.3 / 2.3	0,061	1,505	1,444	x	x
11.2	Коефіцієнт термінової ліквідності	0,7-0,8	(1.3.2+1.3.3) / 2.3	0,443	0,575	0,132	x	x
11.3	Коефіцієнт загальної ліквідності	2,0-2,5	1.3 / 2.3	23,191	26,246	3,055	x	x
11.4	Коефіцієнт мобільності активів	≥ 0,5	1.3 / 1.1	0,448	0,483	0,035	x	x
11.5	Коефіцієнт співвідношення активів	> 1	1.3 / 1.2	0,812	0,932	0,121	x	x
12. ПОКАЗНИКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ								
12.1	Коефіцієнт економічної незалежності (автономії)	≥ 0,5	3.1 / (3.1 + 2.1)	0,948	0,982	0,033	x	x
12.2	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	≤ 0,5	2.1 / (3.1 + 2.1)	0,052	0,018	-0,033	x	x
12.3	Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів	> 0,5	(1.3 – 2.1) / 1.3	0,884	0,962	0,078	x	x
12.4	Коефіцієнт маневрування	≥ 0,5	(1.3 – 2.1) / 3.1	0,418	0,473	0,055	x	x
12.5	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у валюті балансу	0,3-0,5	1.2.3 / 1.1	0,432	0,392	-0,040	x	x
12.6	Коефіцієнт інвестування	-	3.1/1.2.3	2,193	2,505	0,311	x	x
12.7	Коефіцієнт фінансової стійкості	-	(3.1+2.2)/(3.1+2.1)	0,981	0,982	0,001	x	x

Аналіз майнового стану показав, що у 2021 році вартість майна ТОВ «Федунка» порівняно з 2020 роком збільшилася на 11 млн. 254 тис. грн. або на 9,4%, що свідчить про стійкий фінансовий стан досліджуваного підприємства. А саме: вартість необоротних активів збільшилась на 2,5% та оборотних активів, відповідно на 17,8% у порівнянні з попереднім роком, що представлено на рис. 1.5.

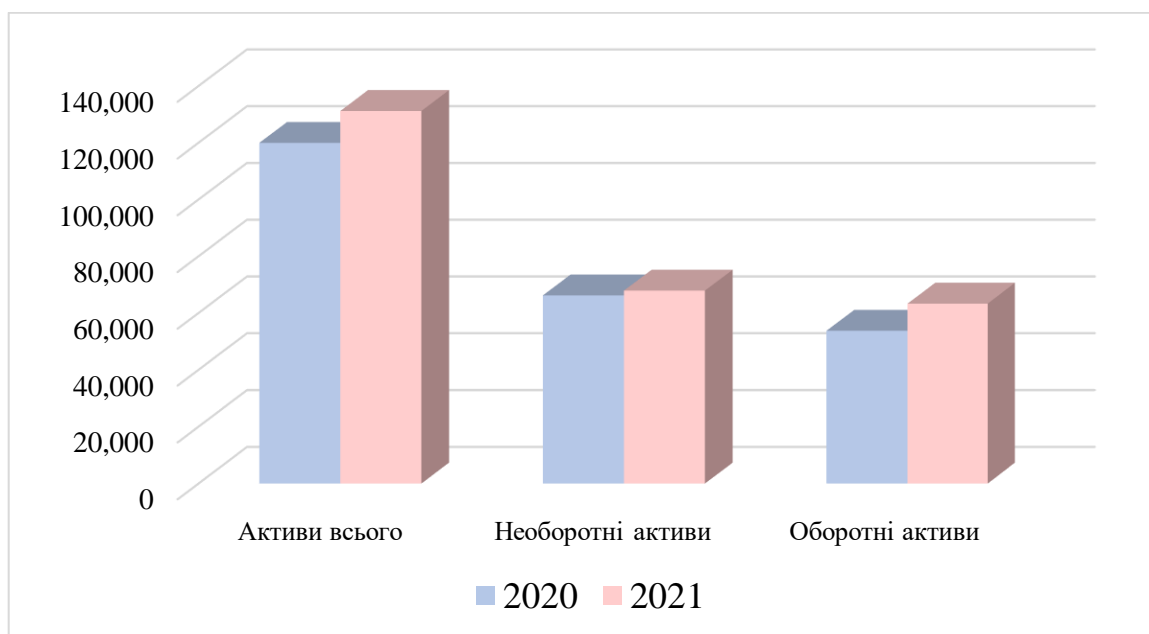

Рисунок 1.5 – Динаміка активів ТОВ «Федунка» за 2020-2021 роки, тис. грн.

Необхідно також зазначити, що за останні 2 роки збільшилась вартість дебіторської заборгованості на 360 тис. грн. або на 35,1%. Збільшення цього показника на досліджуваному підприємстві свідчить про значне збільшення обсягу реалізованої продукції за два роки на 4 млн. 283 тис. грн.

Показник грошові кошти та їх еквіваленти за останні два роки різко зріс у 25,7 рази, що в майбутньому матиме позитивні наслідки для підприємства. Фінансові інвестиції за досліджуваний період не змінились та становлять 33 тис. грн.

Також необхідно зауважити про зменшення загальної кількості зобов'язань на 61,2%, що характеризує про позитивну динаміку діяльності ТОВ «Федунка». У 2020 р. на підприємстві не було довгострокових зобов'язань, а сума поточних зобов'язань за останні 2 роки зменшилась на 95 тис. грн., або на

4,1% (рис. 1.6). Це свідчить про те, що підприємство поступово відходить від кредитів та починає більше працювати за рахунок власних коштів.

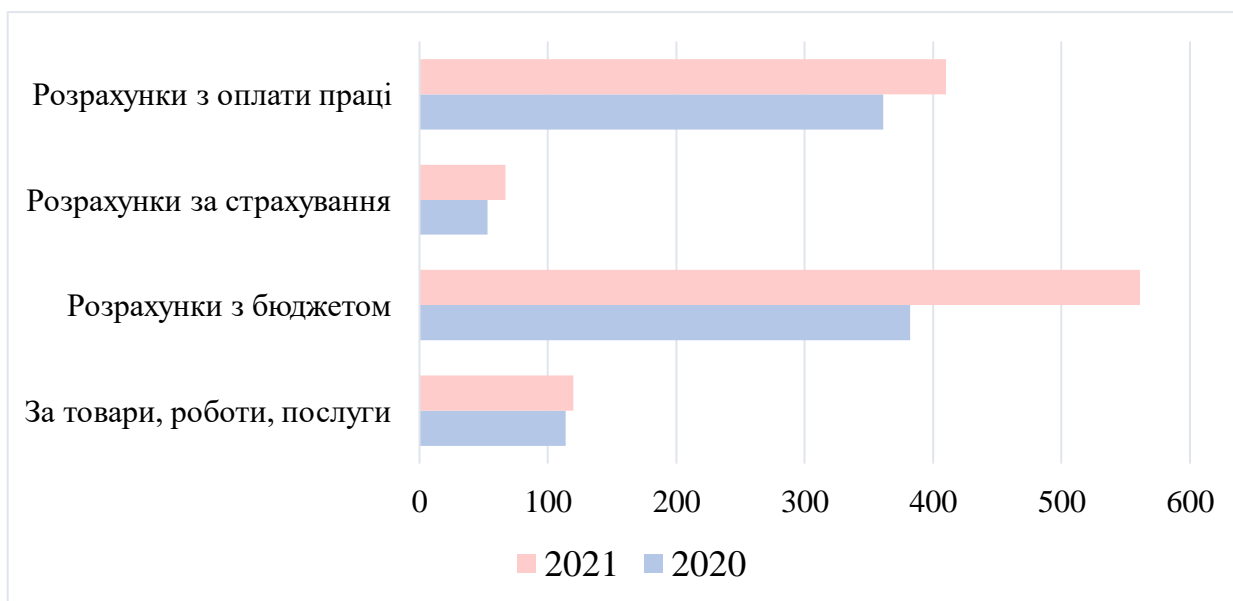

Рисунок 1.6 – Динаміка поточних зобов'язань та забезпечень ТОВ «Федунка» за 2020 – 2021 рр., тис. грн.

Під час проведення аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства необхідно вивчити склад, структуру, а також динаміку власного та позикового капіталу та з'ясувати причини до зміни їх складових.

На ТОВ «Федунка» в період 2020 – 2021 рр. власний капітал збільшився на 13,2%, що характеризує позитивну динаміку діяльності сільськогосподарського товариства. Збільшення частки власного капіталу свідчить про підвищення рівня фінансової самостійності та здатності залучати на найбільш вигідних умовах позикові кошти для внутрішніх потреб діяльності. Резервний капітал не створюється, що є негативним фактором. Тому що у разі виникнення збитків або непередбачуваних ситуацій у звітному періоді не буде фонду для відшкодування таких витрат. Необхідно зазначити, що нерозподілений прибуток збільшився на 13,7% за досліджуваний період.

Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції збільшився на 5,4%, що характеризує позитивну динаміку. Собівартість реалізованої продукції збільшилась в 2021 році, в порівнянні з 2020 роком на 10,9% за рахунок таких

факторів, як: інфляція, здорошення кадрів на ринку праці, підвищення цін на пальне, мінеральні добрива, корми, підвищення суми оренди на землю. Чистий прибуток за досліджуваний період зменшився на 19,3%, що свідчить про потребу збільшення ефективності діяльності підприємства (рис. 1.7).

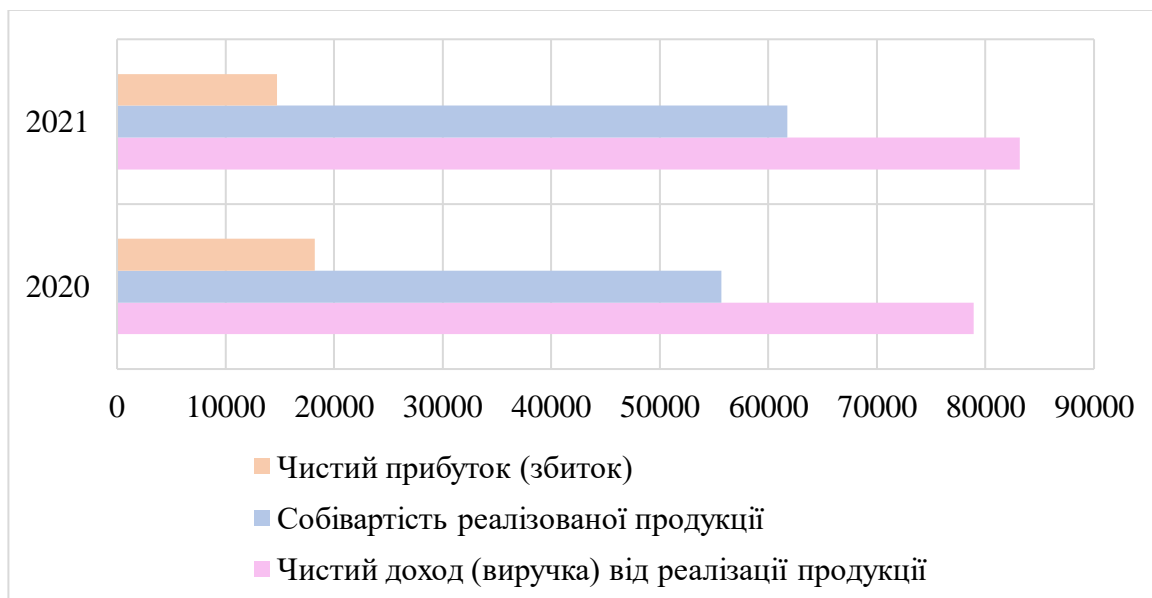

Рисунок 1.7 – Динаміка чистого доходу, прибутку і собівартості на ТОВ «Федунка» за 2020 - 2021 рр., тис. грн.

Проаналізувавши показники рентабельності можна зробити висновок, що середня вартість активів збільшилась на 10,2%. Також на рис. 1.8 ми бачимо, що рентабельність активів зменшилась на 26,8%, а також рентабельність власного капіталу зменшилась на 30,5%.

Якщо подивитись на показники майнового стану, можна побачити, що первісна вартість основних засобів на кінець року в період з 2020 по 2021 рр. збільшилась на 6 млн. 484 тис. грн. або на 7,7%. Коефіцієнт придатності основних засобів на кінець року зменшився за рахунок оновлення матеріально-технічної бази. Коефіцієнт оновлення основних засобів зменшився за останні 2 роки на 57,1% за рахунок того, що у 2020 році була велика врожайність, за допомогою якої підприємство мало можливість придбати нову техніку.

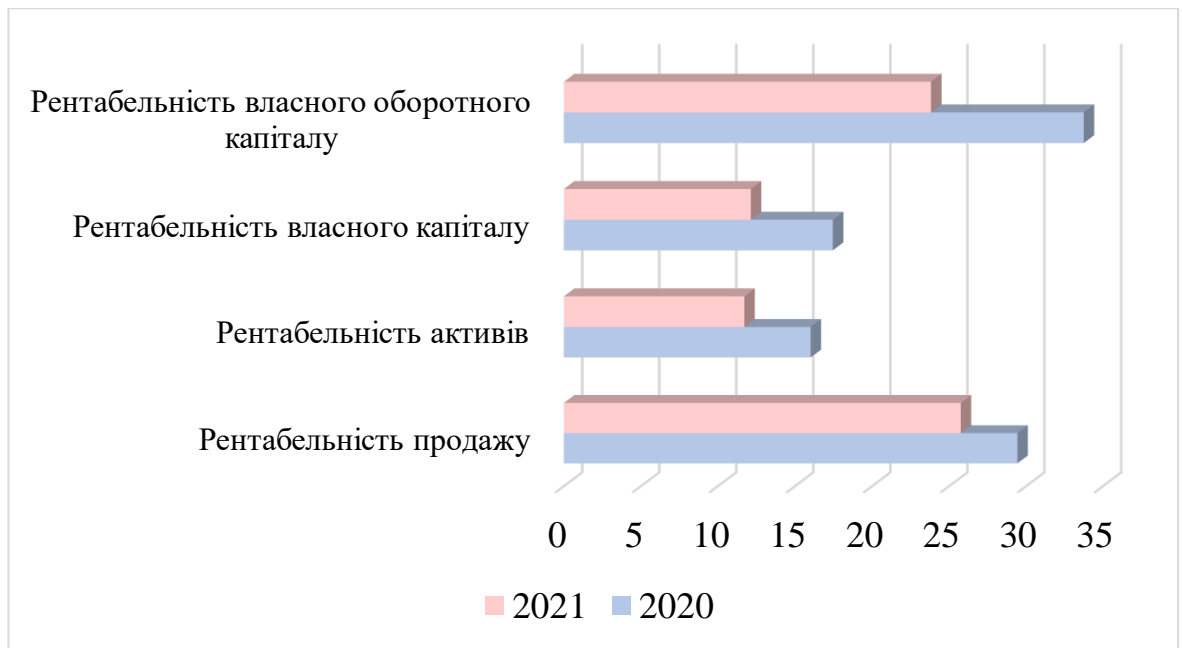

Рисунок 1.8 – Динаміка показників рентабельності на ТОВ «Федунка» за 2020 – 2021 рр., тис. грн.

У Звіті про рух грошових коштів подається інформація про суму чистого надходження або чистого видатку грошової маси ТОВ «Федунка» за рік у розрізі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Цей документ характеризує здатність підприємства своєю діяльністю генерувати надходження грошових коштів, використовується для оцінювання потреб підприємства щодо напрямів та обсягів їх витрачання. А також дозволяє побачити реальну ефективність кожного економічного виду діяльності підприємства - операційної, інвестиційної та фінансової.

На ТОВ «Федунка» за останні 2 роки чистий грошовий потік від операційної діяльності зріс на 233 тис. грн. або на 3,1%, від фінансової діяльності - на 42,7%, що характеризує позитивну динаміку надходження грошових потоків на підприємстві.

Якщо ми подивимось показники ділової активності, що за 2 останні роки такі показники, як: середній розмір дебіторської та кредиторської заборгованостей, середній розмір запасів мають тенденцію збільшення, що зображено на рис. 1.9. В той же час, оборотність дебіторської заборгованості в

період з 2020-2021 рр. зменшилась на 9,9%, а оборотність кредиторської заборгованості збільшилась на 10,2%.

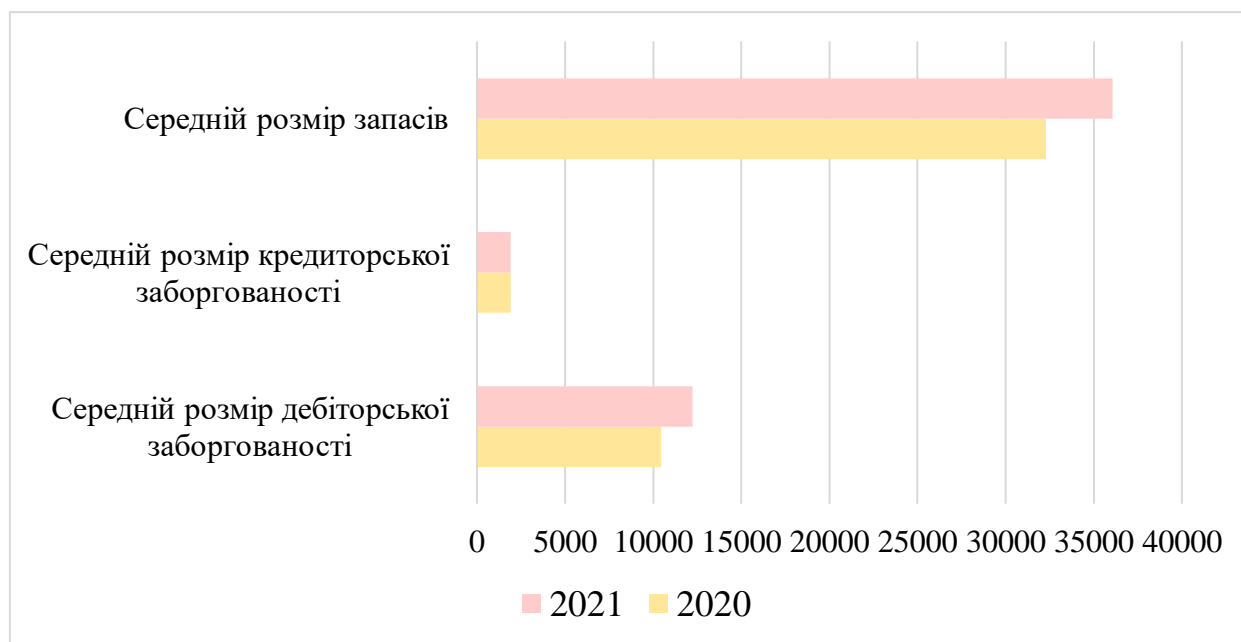

Рисунок 1.9 – Динаміка показників ділової активності на ТОВ «Федунка» за 2020-2021 рр., тис. грн.

Проаналізувавши показники ліквідності станом на 2020-2021 рр., можемо зробити висновок, що коефіцієнт абсолютної ліквідності, що характеризує покриття поточних зобов'язань найбільш ліквідними активами, у 2020 році менше нормативного значення на 0,125, а у 2021 році є нижче нормативного на 1,305.

Коефіцієнт термінової ліквідності відображає таку кількість високоліквідних активів, що покривається одиницею термінових боргів. У 2021 році це значення є нижче нормативного на 0,125 пунктів. На рис. 1.10 представлено порівняльну характеристику показників ліквідності за останні 2 роки.

Коефіцієнт загальної ліквідності, який інколи має назву коефіцієнт покриття характеризує ступінь покриття оборотними активами поточні зобов'язання.

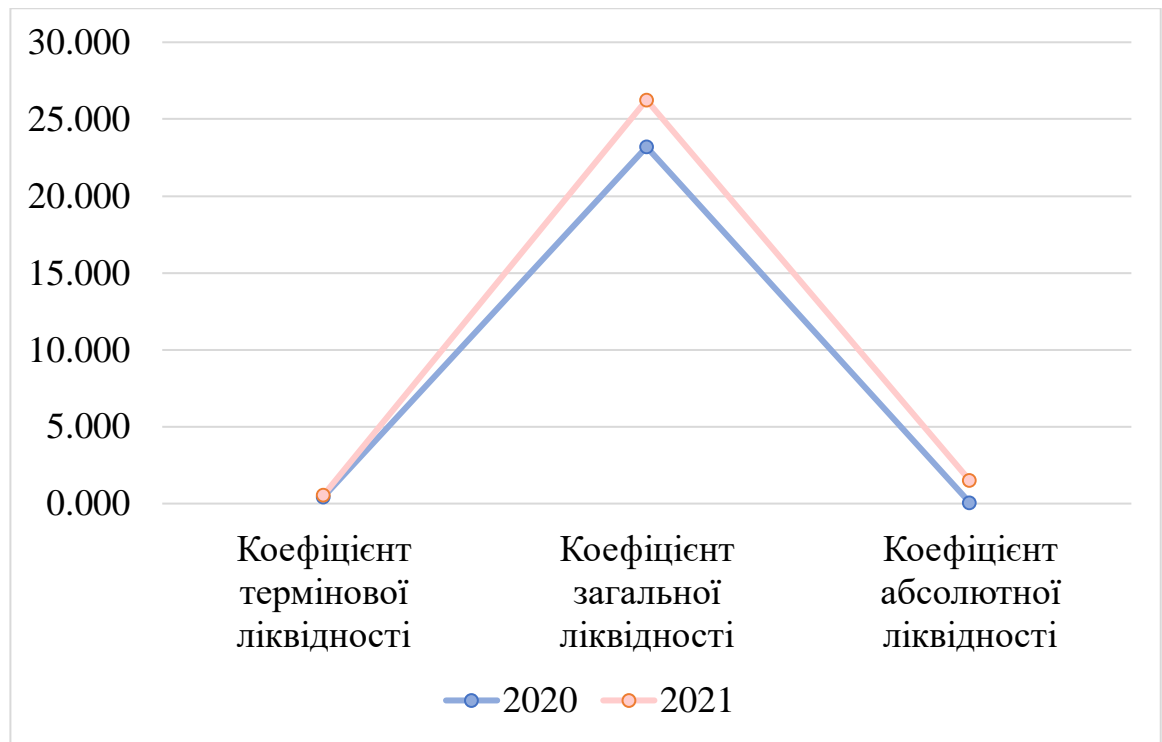

Рисунок 1.10 – Динаміка показників ліквідності на ТОВ «Федунка» за 2020 – 2021 рр., грн./грн.

Проаналізувавши показники фінансової стійкості, ми можемо побачити, що коефіцієнт економічної автономії, коефіцієнт забезпеченості оборотних активів, а також коефіцієнт реальної вартості основних засобів у валюті балансу знаходять в межах нормативних показників.

В той час, як коефіцієнт маневрування ж нижчими нормального значення у 2020 році на 0,082 та у 2021 році на 0,027 пунктів (рис. 1.11).

В цілому, можна зробити висновок, що показники структури капіталу є нижче нормативного значення та це свідчать про те, що ТОВ «Федунка» певною мірою є залежними від кредиторів.

Але за останні роки, сільськогосподарське товариство більше починає працювати за рахунок власних коштів.

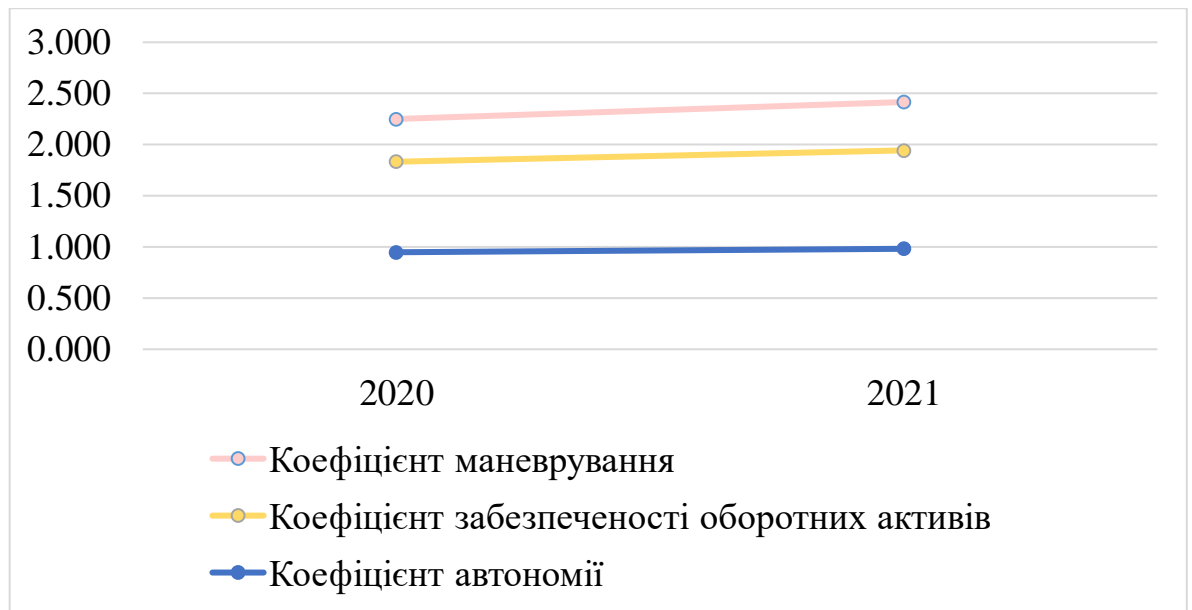

Рисунок 1.11 – Динаміка показників фінансової стійкості на ТОВ «Федунка» за 2020-2021 рр., грн./грн.

Необхідно також сказати, що баланс підприємства є ліквідним, структура балансу та інших форм фінансової звітності є задовільними, Також необхідно зазначити, що підприємство є прибутковим, та у 2021 році сума чистого прибутку становила 14 млн. 709 тис. грн. Загалом, фінансовий стан досліджуваного підприємства є відносно стійким.

РОЗДІЛ 2. ОБЛІК ТА АУДИТ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Економічна характеристика, склад, класифікація та оцінка виробничих запасів

Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси», запаси - це активи, які утримуються для подальшого продажу, перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва, використовуються для споживання при виробництві продукції, а також для управління підприємством [13].

Відповідно до М(С)БО 2 «Запаси», запаси - це активи, які:

- а) утримуються для продажу у звичайному ході бізнесу;
- б) перебувають у процесі виробництва для такого продажу або
- в) існують у формі основних чи допоміжних матеріалів для споживання у виробничому процесі або при наданні послуг [11].

В П(С)БО 9 зазначено, що запаси - активи, які:

- утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності;
- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;
- утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством [13].

Чистою вартістю реалізації запасів за умови здійснення підприємством звичайної діяльності визнають очікувану ціну при реалізації виробничих запасів, яка залишається після вирахування витрат, які очікуються на завершення їх виробництва, а також реалізацію.

Відновлювальна вартість згідно П(С)БО 9 є сучасною собівартістю придбання.

Також існують визначення виробничих запасів різними авторами, що представлено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Визначення поняття «запаси» різними авторами

№	Автори	Визначення
1	Є.М. Романів [21, с. 34]	Запаси є найбільш важливою і значною частиною активів підприємства, вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємства різних сфер діяльності.
2	О.І. Гадзевич, Т.А. Шпатиковська [52, с.345].	Складова частина предметів праці, які беруть участь у виготовленні продукції, але, які безпосередньо ще не задіяні у виробничому процесі, споживаються протягом одного виробничого циклу і всю свою вартість переносять на вартість кінцевого продукту.
3	Н.М. Гудзенко, Ю.В. Гибало [53, с. 28]	Є складовою частиною групи матеріальних ресурсів, які формують економічні (виробничі) ресурси підприємства, становлять основу продукції, що виготовляється, та сприяють процесу її виготовлення або поліпшують властивості готової продукції.
4	Н.І. Коваль [59, с. 94]	Це наявність відповідних матеріальних ресурсів, до яких належать засоби виробництва, предмети споживання, інші цінності, необхідні для забезпечення розширеного відтворення, обслуговування сфери нематеріального виробництва та задоволення потреб населення, і які іще не використовуються.

Запаси включають:

- сировину, основні та допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, які необхідні для виготовлення продукції, здійснення робіт та надання послуг;
- незавершене виробництво, що характеризується незакінчених обробкою деталей, різних виробів або технологічних процесів;
- готову продукцію, що призначена на продаж за умови відповідності якісним та технічним характеристикам, що передбачені нормативно-правовим актом або договором;
- товари, які придбані підприємством та утримуються з метою подальшої реалізації (продажу) у вигляді матеріальних цінностей;
- МШП - малоцінні та швидкозношувані предмети, що мають термін використання менше 1 року або операційного циклу, якщо він більший за рік;
- поточні біологічні активи.

Визнання запасів активами відбувається при умові, що існує імовірність отримання підприємством економічних вигід у майбутньому, які пов'язані з їх використанням та вартість запасів може бути визначена достовірно. Порядок визнання виробничих запасів зображено на рис. 2.1.

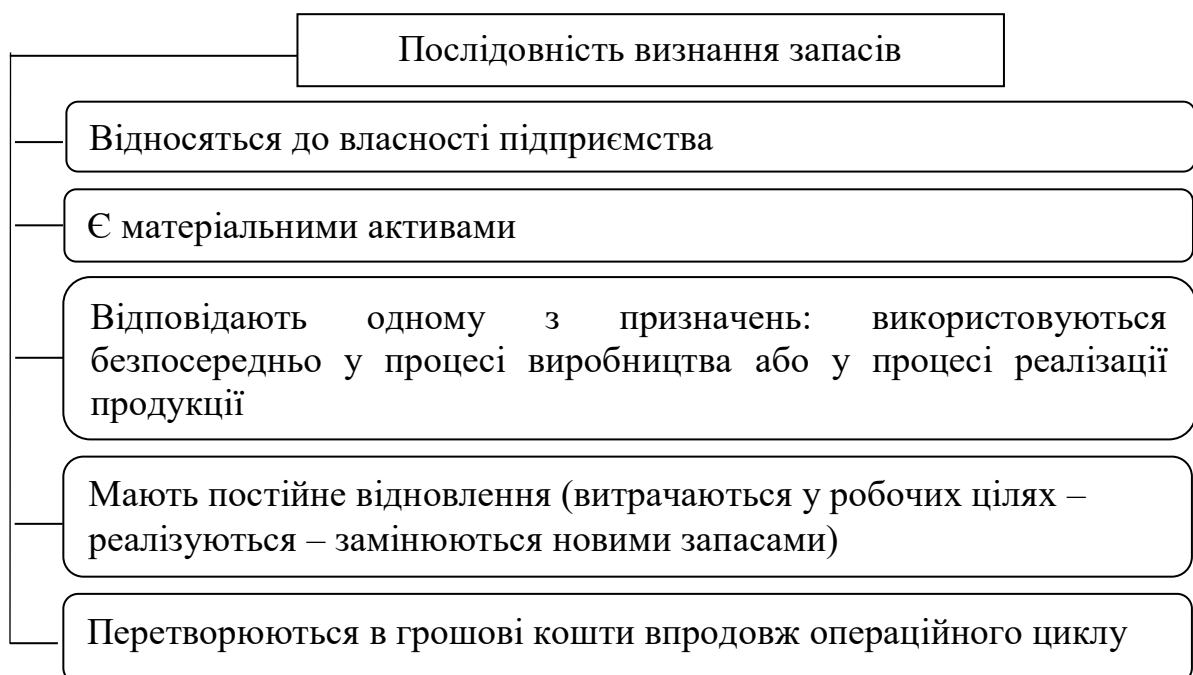

Рисунок 2.1 – Умови визнання виробничих запасів

Існує розгалужена класифікація виробничих запасів, яка представлена в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Класифікація виробничих запасів [38, с.156]

№	Ознака класифікації	Види
1	За походженням	- первинні; - вторинні.
2	За місцем знаходження	- складські; - у виробництві; - у дорозі.
3	За рівнем наявності на підприємстві	- нормативні; - понаднормові.
4	За наявністю на початок і кінець звітнього періоду	- початкові; - кінцеві.
5	Відносно балансу	- балансові; - позабалансові.
6	За ступенем ліквідності	- ліквідні; - неліквідні.
7	За обсягом	- обмежені; - вільні.
8	За сферою використання	- у сфері виробництва; - у сфері обігу; - у невиробничій сфері.
9	За призначенням та причинами утворення	- поточні (оборотні); - підготовчі (технологічні); - резервні (страхові).
10	За складом і структурою	- матеріальні запаси; - товари; - молодняк тварин і тварини на відгодівлі.

Оцінка запасів відбувається наступним чином:

- при надходженні оцінюється відповідно до первісної вартості в залежності від способу надходження запасів на підприємство;

- при вибутті оцінюється відповідно до методу оцінки запасів при вибутті, використовуючи принцип обачності, щоб не завищити оцінку активів;

- на дату балансу оцінюється за первісною або чистою вартістю реалізації.

Чиста вартість реалізації запасів прийнято вважати очікувану вартість реалізації виробничих запасів за умови звичайної діяльності, виключивши очікувані витрати на завершення їх виробництва та реалізацію.

Первісна вартість запасів формується в залежності від способу надходження запасів на підприємство, а саме:

1. При придбанні за плату до первісної вартості включають:

- суми, які сплачуються відповідно до договору з постачальником;

- суми ввізного мита;

- сум непрямих податків, які виникають під час придбання та не відшкодовуються підприємству;

- витрати, які необхідні на заготівлю, вантажно-розвантажувальні роботи, переміщення запасів до місця їх реалізації;

- та інші витрати, які необхідні для придбання та доведення до стану, придатного до використання виробничих запасів.

2. Первісна вартість при безкоштовному одержанні запасів, а також при виявленні надлишків на підприємстві співпадає з його справедливою вартістю.

3. При внесенні до статутного капіталу – справедлива вартість, яка погоджується із засновниками підприємства, або його учасниками.

4. Первісна вартість запасів, виготовлених власними силами розраховується як собівартість виробництва згідно з П(С)БО 16 «Витрати».

Витрати, які не включаються до первісної вартості:

- нестача запасів або понаднормові витрати на виготовлення продукції;

- відсотки за користування позиками банку;

- витрати на збут;

- загальногосподарські витрати а також ті, що прямо не відносяться до їх придбання, доставки або ж приведення до стану, придатного для використання в цілях підприємства.

Справедливою вартістю визначають суму, за якою відбувається обмін активу або сплату зобов'язання в результаті здійснення операції між незалежними, поінформованими та зацікавленими особами.

Відповідно до вимог П(С)БО 9 «Запаси» [13], при відпуску запасів у виробництво, продажу та іншому вибутті, їх оцінка здійснюється за одним з таких методів: ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів; середньозваженої собівартості; собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО); нормативних затрат; ціни продажу. Характеристика цих методів відображена в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Характеристика методів оцінки виробничих запасів при їх вибутті

№	Назва методу	Коротка характеристика
1	2	3
1	Ідентифікованої собівартості	Характеризується обліком фактичної собівартості кожної конкретної одиниці запасів. Використовується переважно для індивідуальних замовлень та за умови невеликої кількості номенклатури запасів.
2	Середньозваженої собівартості	Полягає в тому, що розрахунок середньозваженої собівартості визначається, виходячи із середніх цін: $СВ_c = C_c * K_v, \quad (2.1)$ де K_v – кількість витрачених запасів; C_c – середня ціна запасів $C_c = (C_{п.м.} + C_{м.}) / (K_{п.м.} + K_{м.}), \quad (2.2)$

1	2	3
		де $C_{п.м.}$ і $K_{п.м.}$ – собівартість та кількість запасів на початок місяця; $C_{м.}$ і $K_{м.}$ – собівартість та кількість запасів, що надійшли протягом місяця.
3	Собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО)	Виробничі запаси списують в послідовності з їх надходження на підприємство. А саме, спочатку списуються запаси, які надійшли першими. Актуальний метод для запасів, що мають обмежений термін придатності.
4	Нормативних затрат	Розраховується відповідно до норм витрат на одиницю продукції (виконаних робіт, наданих послуг), враховуючи нормальний рівень використання запасів, діючих цін, праці, а також виробничих потужностей. Використовується переважно в будівництві, промисловості, на виробничих підприємствах.
5	Ціни продажу	Для даного метода використовується формула середнього відсотка торгівельної націнки, який розраховується як різниця продажної вартості реалізованих товарів та суми торговельної націнки на реалізовані товари.

Порівнявши представлені методи оцінки запасів при їх вибутті, можна зробити висновок, що:

- метод середньозваженої собівартості є менш ризикованим та більш простим, в порівнянні з іншими. Перевагою даного методу є те, що оцінка вартості відпущених виробничих запасів визначається одразу, що дає своєчасну та об'єктивну інформацію про активи та майже не дозволяє маніпулювати

цифрами. Але недоліком цього методу є те, що складно визначити середню ціну за умови щоденного надходження та вибуття запасів;

- метод ФІФО є найбільш логічним і обґрунтованим. Так як він ґрунтується на послідовності надходження, а саме, спочатку списуються перші за надходженням запаси, що запобігає їх псуванню.

Інвентаризація запасів відбувається наступним чином:

1. Надлишки повинні оприбутковуватися та входити до складу доходів від операційної діяльності.

2. Нестачі в межах норм природного убутку, як правило, підлягають списанню і віднесенню до загальновиробничих витрат.

3. Нестачі понад норми природного убутку, винні в яких не встановлені, списуються на витрати операційної діяльності та покриваються фінансовим результатом.

4. Нестачі в межах норми природного убутку, винні в яких установлені повинні покриватися такими особами у підвищеному розмірі.

5. Пересортування однорідних, взаємозамінних товарів у еквівалентній кількості за один період, в однієї матеріально відповідальної особи підлягає взаємозаліку, при цьому вартісні різниці, які могли з'явитися відносять до нестач або надлишків.

2.2. Документальне оформлення операцій з запасами

Виробничі запаси можуть надходити на підприємство різними способами. Наприклад, від постачальників та інших дебіторів фірми, від підзвітних осіб, після проведення ліквідації основних засобів або інших необоротних матеріальних активів.

Законодавчо типові форми первинних документів з обліку виробничих запасів на сьогоднішній день відсутні, через що підприємства самостійно розробляють такі документи з урахувань обов'язкових реквізитів, які

передбачені Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», а саме:

- назву документа (форми);
- дату складання;
- назву підприємства, від імені якого складено документ;
- зміст та обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції;
- посади осіб, що відповідальні за здійснення господарської операції і правильність її оформлення;
- особистий підпис, а також інші дані, за допомогою яких відбувається ідентифікація тієї особи, що безпосередньо брала участь у ході виробничого процесу [1].

Враховуючи це, підприємство може скористатися формами, які містилися в наказі Міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів», який на сьогоднішній день втратив чинність.

Згідно з цим, в таблиці 2.4 представлені типові первинні документи разом із характеристикою, за допомогою яких ведеться рух виробничих запасів на сільськогосподарському товаристві з обмеженою відповідальністю «Федунка».

Таблиця 2.4

Документальне оформлення операцій з виробничими запасами

Код форми	Назва форми	Коротка характеристика
1	2	3
М-1	Журнал обліку вантажів, що надійшли	В журналі відображається облік, а також здійснюється контроль за надходженням та оприбуткуванням матеріальних цінностей. Записи здійснюються відділом постачання на підставі товаро-транспортних документів, прибуткових ордерів та актів приймання матеріалів.

1	2	3
М-2	Довіреність	<p>Бланк суворої звітності, що діє протягом 10 днів з моменту оформлення, який застосовується для одержання матеріальних цінностей від постачальника через довірену особу.</p> <p>У разі невикористання або псування бланк підлягає списанню за актом, а також знищенню в установленому порядку. Особам, що не відзвітували за використання довіреності, нова довіреність не видається.</p>
М-3	Журнал реєстрації довіреностей	У журналі реєструються видані довіреності та розписки про їх одержання.
М-4	Прибутковий ордер	Відображається облік матеріалів, що надходять на підприємство від постачальників або з переробки. Складається в одному примірникові в день надходження матеріально відповідальною особою.
М-7	Акт приймання матеріалів	Оформляється при виявленні розбіжностей у кількості і якості виробничих запасів, що надійшли з даними супровідних документів, а також у разі приймання запасів без документів. Акт є підставою для висунення претензій постачальнику й оприбуткування виробничих запасів, що надійшли.
М-8	Лімітно-забірна картка №117	Оформлюється багаторазовий відпуск одного номенклатурного номера матеріалів на один місяць. Складається в 2 примірниках, один з яких передається цеху – споживачу матеріалів, інший – складу чи кладовій цеху.

1	2	3
М-11	Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів	Відображається рух матеріальних цінностей в межах підприємства та їх відпуску господарствам свого підприємства, які знаходяться за межами його території, а також стороннім організаціям. Випикується у двох примірниках і підписується головним бухгалтером або уповноваженою особою.
М-12	Картка складського обліку матеріалів	Застосовується для обліку руху матеріалів на складі за кожним видом та розміром. Оформляється на кожним номенклатурний номер запасів матеріально відповідальною особою.
М-14	Відомість обліку залишків матеріалів на складі	Актуальна для підприємств, які обліковують запаси за оперативно-бухгалтерським методом. Оформляється згідно з даними карток складського обліку, попередньо перевірених у бухгалтерії.
М-15	Акт про приймання устаткування	Відображається оформлення устаткування, що надійшло на склад для подальшого встановлення. Складається спеціальною комісією.
М-15а	Акт приймання-передачі устаткування до монтажу	Оформляється, якщо в момент надходження устаткування до монтажу підприємство ще не визначено, або воно не розпочало роботу.
М-17	Акт про виявлені дефекти устаткування	Відображаються дефекти, які були виявлені в процесі перевірки, монтажу або випробування устаткування.

1	2	3
М-19	Матеріальний звіт	Актуальний для будівельних організації у випадку, коли матеріально відповідальною особою є начальник ділянки. Складається в 1 примірникові та подається після завершення місяця до бухгалтерії. До таких звітів повинні включатися всі матеріали, які є в наявності на складі не залежно від їх руху.
М-20	Накладна на відпуск товарно-матеріальних цінностей	Використовується для відображення відпуску матеріалів на сторону та слугує підставою для списання цих цінностей продавцем, оприбуткування одержувачем, а також для своєчасного обліку. Складається у 2 примірниках.
	Рахунок-фактура	Документ, який виписується постачальником на ім'я покупця відповідно до кожної конкретної партії відвантажених запасів. Ведеться у 2 примірниках.
1-ТН	Товарно-транспортна накладна	Використовується для відображення списання матеріальних цінностей у постачальника, для їх оприбуткування отримувачем та ведення первинного обліку в перевізника. Складається з трьох розділів, а саме: відомості про вантаж, вантажно-розвантажувальні роботи, інша інформація.
	Подорожній лист вантажного	Є бланком суворої звітності та визначає роботу автомобіля й водія з моменту виїзду з автотранспортної установи і до самого повернення. Подорожнім листом користуються всі суб'єкти

1	2	3
	автомобіля (діє в межах України)	господарювання, які експлуатують вантажні та службові легкові автомобілі або для яких за попереднім замовленням здійснюється транспортне обслуговування. Оформляється перевізником під час випуску автомобіля на лінію і видається водієві під розписку на термін одного робочого дня або зміни за умови здавання водієм подорожнього листа за минулий день.

Також необхідно зазначити, що надходження запасів може також оформлятися з використанням таких документів: платіжні вимоги, платіжні вимоги з специфікацією, товаро-транспортні накладні на загальних підставах.

Виробничі запаси (насіння, шкурки звірів, гній та інші) також надходять від підзвітних осіб у встановленому порядку їх закупки невеликими партіями переважно за готівку в фізичних осіб, на ринку, в магазинах.

Для дотримання якісного та своєчасного контролю за веденням складського обліку на підприємстві, визначається відповідальна особа розпорядчим документом про облікову політику. Така особа повинна підтвердити власним підписом перевірку запасів і виведення залишків ко конкретним операціям.

2.3. Аналітичний та синтетичний облік виробничих запасів

Аналітичний облік запасів на підприємстві ведеться відповідно до аналітичних карток, книг складського обліку, сальдових та оборотних відомостей. Записи в реєстри аналітичного обліку здійснюються на підставі

первинних документів з руху запасів відповідно до основних елементів методів бухгалтерського обліку, а саме документації та інвентаризації. На рис. 2.2 міститься інформація про те, за якими характеристика ведеться аналітичний облік на підприємстві.

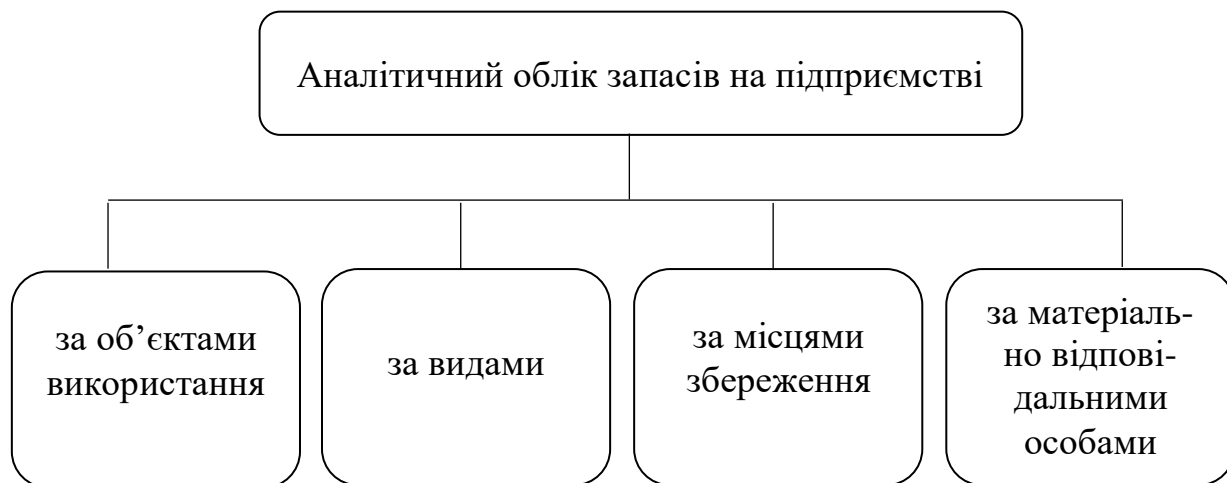

Рисунок 2.2 – Порядок ведення аналітичного обліку запасів

Для відображення в обліку виробничих запасів використовується 2 клас Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [15], який має назву «Запаси». Рахунки цього класу є активними, балансовими.

Рахунок 20 «Виробничі запаси» необхідний для підсумовування інформації про певний перелік матеріалів, що присутні на підприємстві та належать йому, а також про їх рух. Мова йде про наступні матеріали: сировина, що знаходиться в переробці та в дорозі, матеріали сільськогосподарського призначення, будівельні матеріали та паливо, тари, а також відходи основного виробництва.

На рис. 2.3 детально зображено чинники, які мають вплив на дебетові та кредитові обороти, а також сальдо на початок та кінець місяця по рахунку 20. Сальдо на кінець місяця визначається наступним чином: сальдо на початок + оборот за дебетом – оборот за кредитом.

Дт	20	Кт
С ₁ - первісна вартість виробничих запасів станом на початок місяця.		
Надходження запасів на підприємство впродовж місяця, їх дооцінка.		Витрачання виробничих запасів на різні потреби виробництва, переробку, відпуск або передачу товарно-матеріальних цінностей, їх уцінка.
Оборот за дебетом – збільшення вартості запасів впродовж місяця		Оборот за кредитом – зменшення вартості запасів впродовж місяця
С ₂ - вартість виробничих запасів станом на кінець місяця		

Рисунок 2.3 – Характеристика рахунку 20 «Виробничі запаси»

Синтетичний облік виробничих запасів містить такі субрахунки:

- 201 «Сировина й матеріали» - міститься інформація про наявність на складі сировини та матеріалів, що необхідні для виготовлення основної продукції, а також їх надходження та витрачання;

- 202 «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби» - ведеться інформація про наявність та рух придбаних напівфабрикатів та комплектуючих виробів, які необхідні для повної комплектації готової продукції. Такі витрати переважно включають до собівартості продукції та вони потребують додаткових витрат робочої сили, необхідної для збирання та подальшої обробки;

- 203 «Паливо» - призначений для обліку оплачених талонів на нафтопродукти і газ, а також на даному субрахунку міститься інформація про рух усіх видів палива, а саме: твердого палива, нафтопродуктів, мастильних

матеріалів, які необхідні для технологічних потреб підприємства, експлуатації транспортних засобів, опалення приміщень, тощо;

- 204 «Тара й тарні матеріали» - відображається інформація про рух тари, тарних матеріалів, таких як: полімерної, пластикової, картонної, скляної, металевої, тощо;

- 205 «Будівельні матеріали» - використовується переважно підприємствами-забудовниками для оперативного обліку наявності та руху деталей, будівельних матеріалів, різних конструкцій, комплектуючих виробів, а також інших виробничих запасів, які необхідні для здійснення будівельно-монтажних робіт;

- 206 «Матеріали, передані в переробку» - на даному субрахунку здійснюється бухгалтерський облік матеріалів, які попередньо були передані в обробку підприємством для майбутньої переробки та одержання виробів, з яких виробляється продукція для використання в потребах підприємства. Витрати по переробці, а саме: транспортування, вантажно-розвантажувальні роботи відображаються в дебеті рахунку 23 «Виробництво»;

- 207 «Запасні частини» - призначений для обліку наявних на складі запасних частин, вузлів, готових деталей, які призначені для ремонту, заміни зношених частин машин, транспортних засобів, устаткування, а також їх рух у процесі виробництва продукції;

- 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення» - ведеться облік матеріалів, які мають використовуватися в сільськогосподарському виробництві, а саме: отрутохімікати, корми для відгодівлі тварин, мінеральні добрива та ін., а також їх рух на підприємстві у процесі звичайної діяльності;

- 209 «Інші матеріали» - здійснюється облік бланків суворого обліку, брак, який неможливо виправити, запаси, які отримані в результаті ліквідації основних засобів, які вже не можуть бути використані як основні або допоміжні матеріали, паливо або запасні частини на даному підприємстві, наприклад: металобрухт, утиль, зношені шини.

Синтетичний облік на ТОВ «Федунка» здійснюється за субрахунками, які зображено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Вартість залишку виробничих запасів за 2020 р. на ТОВ «Федунка»

Субрахунок	Найменування	Сума, грн.
201	«Сировина й матеріали»	2123550
203	«Паливо»	204265
205	«Будівельні матеріали»	357
207	«Запасні частини»	122038
208	«Матеріали сільськогосподарського призначення»	7922268

Розглянемо більш детально склад субрахунків на досліджуваному підприємстві - ТОВ «Федунка»:

1. Субрахунок 201: азот рідкий, бинт, голка ін'єкційна, галокур (980 мл) - розчин для перорального застосування, дефекат, дьоготь березовий роз. 0,5л, катетер молочний (металевий), маркер-олівець, ніж для обробки копит двосторонній, шприц ветеринарний та ін.

2. Субрахунок 203: бензин, гальмівна рідина, мастило, олива, охолоджуюча рідина Антифріз, дизельне паливо.

3. Субрахунок 205: болт, гайка, ґрунтовка, дюбель швидкий, кислота паяльна, ланцюг, наждачний рулон.

4. Субрахунок 207: набір інструменту, автошина, анкер болт 10, бачок склоочисника з насосом, вилка від хрестовину, відвал передплужника, гайка валу вторинного КПП МТЗ, герметик силікон, глушник довгий, дзеркало заднього виду, диск гальмівний, елемент фільтруючий очищення масла, маслянка, підшипник, труба, фільтр паливний, шайба, хомут та ін.

5. Субрахунок 208: дерть, жом сирий, зелена маса на силос, крейда, макуха соєва, сіль, сінаж, сіно, сода (харчова), солома, шрот соняшниковий.

В таблиці 2.6 представлена типова кореспонденція рахунків на ТОВ «Федунка» за грудень 2021 року по рахунку 20 «Виробничі запаси».

Кореспонденція рахунків на ТОВ «Федунка» за грудень 2021 року
по рахунку 20

№	Період	Документ	Зміст операції	Сума	Дт	Кт
1	2	3	4	5	6	7
1	01.12.2021	Акт на списання	Списання азоту рідкого пункт штучного осіменіння на виробництво	72,58	231	201
2	01.12.2021	Акт на списання	Списання рукавички для штучного осіменіння на виробництво	153,33	231	201
3	01.12.2021	Акт на списання	Списання чохла універсального на універсальний пункт штучного осіменіння	65,80	231	201
4	01.12.2021	Акт про надходження товарів від постачальника	Надходження від ТОВ «Гермес-Авто ЛТД» оливи моторної	3833,33	203	631
5	01.12.2021	Податкова декларація	Відображається ПДВ	766,666	644	631
6	02.12.2021	Акт про надходження товарів від постачальника	Надходження від ТОВ «Сервіс-Плюс, Україна» датчика обертів на склад запчастин	1250	207	631
7	02.12.2021	Податкова декларація	Відображається ПДВ	250	644	631
8	02.12.2021	Акт надходження	Надходження запасних частин від ТОВ «Топагро»	2880	207	631
9	02.12.2021	Податкова декларація	Відображається ПДВ	581,28	644	631

1	2	3	4	5	6	7
10	02.12.2021	Акт надходження	Надходження шприца ветеринарного 5 см. частин від ТОВ «Топагро»	130,33	201	631
11	02.12.2021	Податкова декларація	Відображається ПДВ	26,07	644	631

Отже, найбільш характерними операціями у бухгалтерському обліку з виробними запасами є списання товарно-матеріальних цінностей, надходження запасів від постачальників, придбання за грошові кошти в національній валюті, відображення податку на додану вартість та інші.

2.4. Організаційні аспекти та методика аудиту виробничих запасів на ТОВ «Федунка»

Аудит на ТОВ «Федунка» не проводився, але на підставі отриманих та проаналізованих даних можна зробити висновок, що на підприємстві облік виробничих запасів здійснюється з дотриманням усіх належних вимог. Я рекомендую проводити аудит виробничих запасів на досліджуваному підприємстві за робочим документом аудитора, зображеним у додатку Е.

Аудит виробничих запасів повинен проводитися незалежним аудитором відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» [13]. Він повинен виразити свою думку щодо достовірності обліку виробничих запасів на підприємстві з фактичними даними.

Всім сертифікованим аудиторам треба раз в рік підвищувати професійні знання з аудиту за програмою, затвердженою Аудиторською палатою України.

Аудитор повинен мати базову освіту, а саме: вищу економічну або юридичну освіту, яка отримана в закладі України або іншої держави, якщо дипломи мають юридичну силу в Україні, а також практичний досвід, тобто

стаж роботи більше 3 років на посаді керівника, аудитора або спеціаліста аудиторської фірми.

Аудиторською діяльністю слід вважати згідно з Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» професійну незалежну діяльність суб'єктів аудиторської діяльності та безпосередньо аудиторів, які зареєстровані у Реєстрі аудиторів, а також суб'єктів аудиторської діяльності з надання аудиторських послуг.

Всі фундаментальні принципи етики аудитора поділяються на 2 групи: принципи професійної поведінки та методики проведення аудиторських перевірок (рис. 2.3).

Рисунок 2.3 – Фундаментальні засади аудиторської етики

Аудитору не дозволяється провадити торговельну, виробничу та посередницьку діяльність, а також мати тісні взаємозв'язки або прямі особисті інтереси з перевіряючим суб'єктом господарювання.

Докази, які формує аудитор повинні бути логічними та достатніми для того, щоб сформулювати розумні висновки відносно думки аудитора.

Необхідно зазначити, що метою аудиторської перевірки виробничих запасів на підприємстві є:

- встановлення відповідності фактичної наявності запасів до їх балансової вартості;

- перевірка організації складського обліку, стану збереження запасів;

- перевірка організації обліку заготівлі, придбання, витрачання та оприбуткування виробничих запасів на підприємство;

- перевірка правильності визначення первісної вартості запасів при їх придбанні;

- перевірка повноти та своєчасності відображення первинних даних в зведених документах та облікових регістрах;

- визначення достовірності відображення залишку запасів та господарських операцій, пов'язаних з ними в бухгалтерському обліку та звітності суб'єкта господарювання;

- перевірка правильності оформлення надходження та відпуску запасів;

- перевірка дотримання лімітів з відпуску запасів [43].

Завдання аудиту виробничих запасів для аудитора полягає у виявленні та попередженні появи будь-яких порушень в ході здійснення операцій на підприємстві.

Предметом аудиту операцій із запасами є господарські процеси та операції, пов'язані з наявністю, рухом і використанням виробничих запасів, МШП, витрат виробництва, напівфабрикатів, браку у виробництві, готової продукції, товарів та відносин, пов'язаних із їхньою діяльністю та такими, що виникають безпосередньо всередині підприємства та за його межами.

Джерелами аудиту виробничих запасів є:

- наказ про облікову політику на підприємстві;
- доручення - документ, що видається власним працівникам з метою одержання товарно-матеріальних цінностей, в якому повинні зазначатися всі матеріали, які необхідно отримати;
- прибутковий ордер, оформлення якого виконує матеріально відповідальна особа для здійснення оприбуткування всіх матеріалів, які надійшли на склад підприємства з подальшою реалізацією;
- лімітно-забірна картка – оформлення здійснюється відповідно до операцій з виробними запасами зі складу на виробництво, вона виписується на кожен вид товарно-матеріальних цінностей і, на підставі цих даних, в кінці місяця, підраховується кількість та сума відпущених матеріалів за місяць;
- накладна-вимога – документ на відпуск матеріалів на сторону. Оформляється при відпуску товарно-матеріальних цінностей зі складу, при переміщенні всередині підприємства та надходженні на склад матеріалів в результаті розбору тимчасових споруд або від ліквідації основних засобів;
- товарно-транспортна накладна – супровідний документ на матеріали, на основі якого здійснюється оприбуткування цінностей на підприємство;
- первинні документи бухгалтерського обліку: прибуткові касові ордери; акти про прийняття матеріалів; податкові накладні; звіти матеріально відповідальних осіб, контракти та угоди;
- Облікові реєстри: дані синтетичного і аналітичного обліку за рахунками 20 «Виробничі запаси», 631 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками», 372 «Розрахунки з підзвітними особами», 377 «Розрахунки з іншими дебіторами»;
- Головна книга та форми річної звітності (Форма №1 «Баланс») [27].

Собівартість запасів розраховується, виходячи з: ціни придбання; витрат на оплату посередницьких послуг; витрат на оплату праці працівників, що зайняті придбанням запасів; витрат, пов'язаних з пошуком і придбанням матеріальних цінностей; маркетингових та рекламних витрат; сум обов'язкових

податків, зборів і платежів, які пов'язані з придбанням запасів; витрат та пересортування запасів; інших витрат, які пов'язані з придбанням запасів.

Типовими помилками в операціях з виробничими запасами є:

- незадовільна організація складського господарства;
- невиконання завдань щодо придбання матеріалів;
- завищення собівартості придбаних матеріалів;
- неповне оприбуткування запасів;
- порушення порядку проведення інвентаризації та недостовірне відображення в обліку виявлених в результаті інвентаризації нестач або надлишків товарно-матеріальних цінностей;
- необґрунтовані претензії до постачальників;
- підміна нових матеріалів старими;
- незадовільне ведення бухгалтерського обліку та інші.

Можна зробити висновок, що облік виробничих запасів на підприємстві відповідає наступним вимогам аудиту:

1. Існування. Кількість запасів, наявних фізично, має відповідати кількості, яка відображена в обліку.
2. Права та зобов'язання. Права організації на виробничі запаси, відображені у звітності, документально підтверджені та не обмежені правами третіх осіб (користувачів).
3. Виникнення. Відображені в обліку операції щодо придбання та вибуття матеріально - виробничих запасів мали місце протягом звітного періоду.
4. Повнота. Відсутність таких запасів, які повинні були бути відображені в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності, але не були там відображені.
5. Вартісна оцінка. Запаси відображені в обліку та звітності в правильній оцінці, а саме за фактичною собівартістю або за ринковою вартістю, за умови, що вона нижче за фактичну собівартість; необхідно переконатися в тому, що вся суттєва інформація розкрита у звітності підприємства.

На завершальному етапі аудиторської перевірки складається звіт незалежного аудитора, що представляє собою офіційний документ з надання

впевненості, який розроблений відповідно до стандартів МСА, який надається внаслідок перевірки незалежним аудитором фінансової звітності суб'єкта господарювання і складається з чітко сформульованої логічної думки аудитора стосовно повноти, достовірності, а також законності обліково-аналітичної інформації та фінансових звітів в цілому.

Звіт незалежного аудитора складається з таких елементів: думка аудитор, заголовок, адресат, вступний параграф, відповідність управлінського персоналу за фінансову звітність, відповідність аудитора, інша відповідність стосовно звітності, підпис аудитора, дата звіту, адреса аудитора.

Згідно з МСА аудиторська думка може бути не модифікованою (безумовно-позитивна) та модифікованою. Аудитор висловлює безумовно-позитивну думку, якщо він доходить висновку, що фінансова звітність складена в усіх суттєвих аспектах відповідно до застосованої концептуальної основи фінансової звітності.

Відповідно до МСА 705 «Модифікація думки у звіті незалежного аудитора» існує 3 типи модифікованих думок, а саме:

- умовно-позитивна - думка аудитора, яку він висловлює в разі недостатньої кількості отриманих аудиторських доказів, але якщо можна зробити висновок, що можливий вплив на фінансову звітність невиявлених викривлень, якщо такі є, може бути суттєвим, але не всеохоплюючим.

- негативна - це думка аудитора, коли він, отримавши достатні й прийнятні аудиторські докази, доходить висновку, що взяті окремо або в сукупності викривлення одночасно є суттєвими та всеохоплюючими для фінансової звітності;

- відмова від висловлення думки - така ситуація, коли аудитор не має змоги отримати достатні й відповідні аудиторські докази для обґрунтування думки, однак приходить до висновку, що можливий вплив на фінансову звітність невиявлених викривлень, якщо такі є, може бути одночасно суттєвим та всеохоплюючими для фінансової звітності.

РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

ТОВ «ФЕДУНКА»

3.1. Мета, завдання, інформаційне забезпечення та методи аналізу виробничих запасів на підприємстві

Аналіз відіграє одну з найбільш головних ролей на підприємстві будь-якої галузі та форми господарювання.

Економічний аналіз – це комплексне взаємопов'язане вивчення роботи підприємства в цілому, його економічних підрозділів та інших господарських формувань для об'єктивної та достовірної оцінки результатів діяльності, а також виявлення можливостей підвищення ефективності господарювання.

Якісний аналіз виробничих запасів є гарантією економічної стабільності та запобіганню банкрутства, а також підвищенню конкурентоздатності суб'єкта господарювання. Також необхідно зазначити, що для управлінської ланки важливим завданням є визначення оптимального рівня та якості виробничих запасів, що в майбутньому буде сприяти появі переваг серед конкурентів та сприятиме одержанню економічних вигід від підприємницької діяльності.

Оскільки виробничі запаси являються досить важливим елементом виробничого-господарської діяльності будь-якого підприємства, необхідно якісно та своєчасно його виконувати. Виробничі запаси виступають предметом праці та їх особливістю є те, що вони використовуються впродовж одного виробничого циклу та повністю переносять свою вартість на кінцеву вартість готової продукції. Виробничі запаси перетворюються в матеріальні витрати у процесі їх споживання, що свідчить про зниження собівартості продукції за рахунок економного використання сировини, енергії, палива та енергії. За сферою розміщення оборотних активів, виробничі запаси належать до оборотних виробничих фондів, які інколи називають оборотними активами у сфері виробництва.

Зазвичай матеріальні витрати в загальній сукупності витрат на виробництво продукції становить близько 70% загальної кількості, що

характеризує високу матеріаломісткість продукції. Одним із шляхів підвищення якості роботи є зменшення матеріаломісткості продукції, тому що бережливе витрачання виробничих запасів призводить до зростання виробництва та зменшенню собівартості продукції.

Аналіз виробничих запасів на кожному підприємстві повинен проводитися задля забезпечення ефективності виробничої програми шляхом скорочення матеріальних витрат до мінімуму, зменшення об'ємів експлуатованих виробничих запасів, а також збільшення рівня якості та зменшення цін на використані ресурси у процесі виробництва. Внаслідок недостатньої уваги обліку та аналізу виробничих запасів втрачається контроль за точками безпосереднього використання товарно-матеріальних цінностей у структурних підрозділах, де зазвичай виникають відхилення від сталих норм витрат.

Також, необхідно зауважити що метою аналізу виробничих запасів є надання економічної оцінки задля підготовки управлінських рішень в процесі діяльності підприємства, які спрямовуються на підвищення ефективності виробництва товарно-матеріальних цінностей. Для більш детальної конкретизації виділимо наступні завдання економічного аналізу запасів:

- оцінка забезпечення установи товарно-матеріальними цінностями в розрізі кожного виду запасу та аналіз їх структури;
- аналіз запасів на складі, оцінка руку та структури їх корисного використання впродовж операційного циклу;
- виявлення позитивних та негативних факторів, які спричинили відхилення планових показників від фактичних;
- моделювання взаємозв'язків між такими показниками, як матеріаломісткість, матеріаловіддача та обсягами реалізації продукції, виконання робіт і надання послуг;
- здійснення оцінки роботи підприємства загалом та окремо по кожному структурному підрозділу за досліджуваний проміжок часу з метою виявлення резервів економії матеріальних ресурсів;

Представлені завдання відносно аналізу стану виробничих запасів на підприємстві необхідно виконувати з відповідними чітко окресленими напрямками діяльності. Отже, здійснювати аналіз на підприємстві можна різними методами та враховуючи різні етапи виробництва, що зображено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Напрями аналізу виробничих запасів на підприємстві

Етап проведення аналізу	Напрями аналізу товарно-матеріальних цінностей
З'ясувати на підприємстві рівень забезпеченості виробничими запасами	<ul style="list-style-type: none"> - визначити загальну потребу підприємства у виробничих запасах; - проаналізувати логічність обсягів замовлення запасів; - здійснити оцінку повноти та Оцінка повноти та вчасності надходження на підприємство запасів; - виконати аналіз в днях забезпеченості конкретними видами запасів.
Провести повний аналіз структури та обсягу запасів на підприємстві	<ul style="list-style-type: none"> - виконати горизонтальний (на складі) та вертикальний (структури) аналіз виробничих запасів; - здійснити порівняльний аналіз руху та якісного стану товарно-матеріальних цінностей.
Зробити оцінку ефективності використання запасів	<ul style="list-style-type: none"> - провести аналіз діагностики за індивідуальними та загальними показниками запасів на підприємстві.
Здійснити аналіз матеріаломісткості продукції	<ul style="list-style-type: none"> - здійснити діагностичний аналіз матеріаломісткості конкретних видів виробничих запасів; - провести факторний аналіз матеріаломісткості продукції за будь-яким методом.

Для повного аналізу виробничих запасів на будь-якому підприємстві використовуються дані, представлені у формах фінансової звітності, а саме: Форма №1 «Баланс», №5 «Примітки до річної фінансової звітності», №1-підприємство, №50-сг «Звіт про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств», №1-ПВ «Звіт з праці», оборотні відомості за звітний період і тп.

За рівнем ліквідності, виробничі запаси належать до низько ліквідних активів, тобто таких, що повільно реалізуються. Такі товарно-матеріальні цінності можна реалізувати або використати на бартер для погашення поточної або довгострокової заборгованості суб'єкту господарювання. Запаси є частиною оборотних активів, яка є віддаленою від безпосередньої реалізації, при цьому вони підлягають впливу будь-яких змін складової ринку, інфляційних процесів тощо. Необхідно зауважити, що у випадку вимушеної реалізації даних низько ліквідних активів, підприємство отримає суттєво меншу кількість грошових коштів в порівнянні з витратами на їх придбання.

Для аналізу оборотних активів, а також виробничих запасів використовується методика, що являє собою систему принципів, методів, правил та прийомів дослідження виробничо-господарської діяльності підприємства, що зображено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Основні методичні прийоми економічного аналізу [25]

№	Назва методу	Сутність
1	2	3
1	Динамічний (горизонтальний)	Визначаються абсолютні та відносні відхилення в результаті розрахунку зміни показників за певний проміжок часу.
2	Трендовий аналіз	Розраховується тренд, тобто основна тенденція показників у динаміці, використовуючи інформацію

1	2	3
		за декілька періодів за допомогою прогнозування економічних показників на наступні періоди.
3	Структурний (вертикальний) аналіз	Визначаються конкретні структурні показники об'єкта дослідження, такі як майно, дохід з метою співставлення відносних показників підприємств, що мають відмінності за абсолютними показниками.
4	Аналіз відносних показників (коефіцієнтів)	Розраховуються відношення між окремими значеннями діяльності підприємства та визначення їх взаємозв'язків.
5	Міжгосподарський порівняльний аналіз	Аналіз здійснюється в порівнянні з показниками інших підприємств аналогічного напрямку діяльності або із середньогалузевими показниками.
6	Балансовий метод	Визначаються співвідношення та пропорції залежних між собою економічних показників, результати яких мають бути тотожними.
7	Економіко – статистичні методи	Здійснюються аналітичні групування та деякі види аналізів: кореляційно-регресивний, індексний, компонентний. Дані методи засновуються на використанні теорії ймовірності та статистики.
8	АВС-аналіз	Відбувається взаємопов'язане групування об'єктів за тим, на скільки сильно вони впливають на кінцевий результат. Розподіл таких об'єктів найчастіше розподіляють на три групи: А, В і С за співвідношенням питомої ваги відповідно 80:15:5.
9	функціонально-вартісний аналіз	Виявляється у комплексному дослідженні об'єкта для з'ясування та розвитку його головним функцій за умови рівномірному розподілу за їхньою важливістю

1	2	3
		відповідно до кожного кінцевого споживача та витратами та їх здійснення.
10	Метод експертних оцінок	Спрямовується на опитування висококваліфікованих осіб або таких, що є компетентними з даної проблеми та вони мають достатню кількість знать про об'єкт. Застосовується при дослідженні складних процесів, коли точному вимірюванню не піддається жоден вплив чинників на кінцевий результат.
11	Факторний аналіз	За допомогою нього вивчається методика кількісного виміру впливу конкретних чинників на розмір результативного показника. Для даного аналізу використовуються два види моделей: стохастичні та детерміновані за допомогою прийомів елімінування та економіко-стохастичних моделей.

А саме, показниками для аналізу виробничих запасів є: коефіцієнт завантаження запасів в обороті; коефіцієнт використання матеріалів; кількість оборотів за певний період; тривалість одного обороту оборотних активів; величина, що вивільняється та інші.

3.2. Аналіз динаміки, складу і структури виробничих запасів ТОВ «Федунка»

Однією із найбільших важливих складових показників оборотних активів являються виробничі запаси. Детально проаналізувавши таблицю 1.4, можна побачити, що за період 2020 – 2021 рр. запаси в цілому (виробничі запаси, незавершене виробництво, готова продукція, товари) збільшились на 4 млн. 283 тис. грн, а окремо виробничі запаси зменшились на суму 674 тис. грн..

Динаміку виробничих запасів за два останні роки у порівнянні зображено на рис. 3.1.

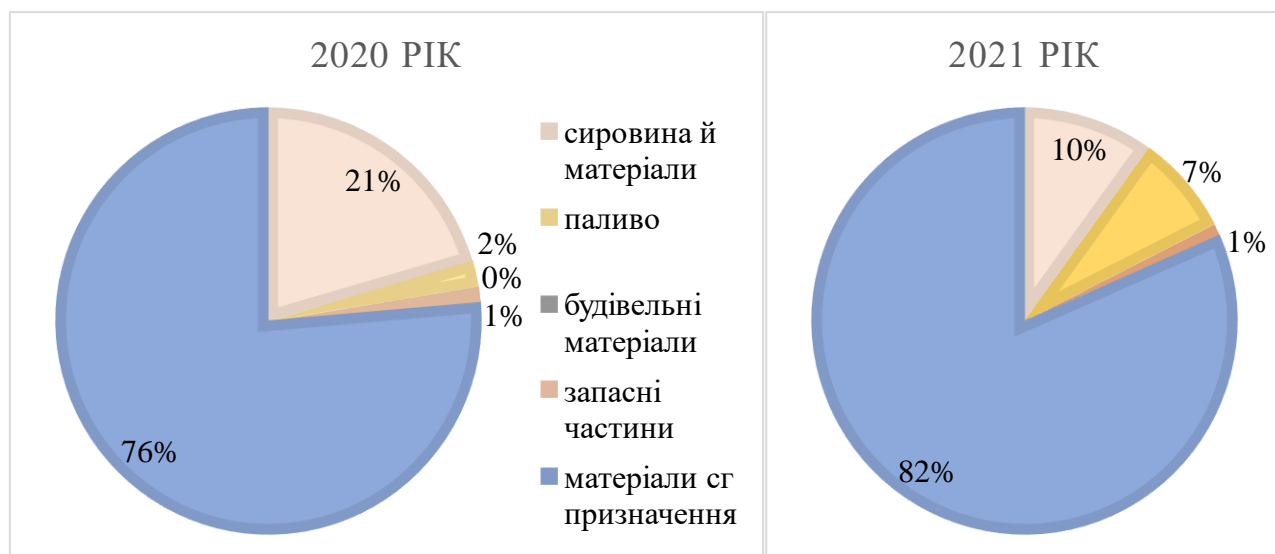

Рисунок 3.1 – Структура виробничих запасів ТОВ «Федунка» за 2020 – 2021 рр., %

Під час аналізу запасів використовують вертикальний та горизонтальний аналізи. Аналіз запасів в цілому, а також окремо виробничих запасів представлений в таблиці 3.3 та 3.4 та на рисунку 3.2 зображено вартість виробничих запасів у порівнянні по субрахункам.

Отже, проаналізувавши таблицю 3.3 можна зробити висновок, що запаси в цілому на підприємстві займають досить вагому частину. А саме, в структурі оборотних активів у 2020 році займають 59,6% і у 2021 році – 64,1%.

Також, на підставі здійсненого аналізу ТОВ «Федунка» за період 2020 – 2021 рр., необхідно зазначити, що за останні два роки питома вага виробничих запасів зменшилась на 4,41%, в той час як готова продукція зросла на 5,07%.

Проаналізувавши таблицю 3.4, можна зробити висновок, що паливо за останні 2 роки збільшилось у 3,6 р., а матеріали сільськогосподарського призначення збільшились на 0,4%, що свідчить про позитивну тенденцію діяльності сільськогосподарського товариства.

Таблиця 3.3

Структура та динаміка запасів на ТОВ «Федунка за 2020-2021 рр., тис. грн.

№	Найменування показників	2020 р.		2021 р.		Частка у оборотних активах, %		Різниця в питомій вазі (2021-2020), %	Абсолютне відхилення, +/-	Відносне відхилення, %
		Сума, грн.	Питома вага, %	Сума, грн.	Питома вага, %	2020 рік	2021 рік			
1	Виробничі запаси	10 438	30,30	9 764	25,89	19,43	15,42	-4,41	-674	93,54
2	Незавершене виробництво	13 578	39,41	14 603	38,72	25,27	23,07	-0,69	1 025	107,55
3	Готова продукція	10 418	30,24	13 317	35,31	19,39	21,04	5,07	2 899	127,83
4	Товари	18	0,05	33	0,09	0,03	0,05	0,04	15	183,33
6	Всього	34 452	100	37 717	100	64,12	59,58	-	3 265	109,48

Таблиця 3.4

Структура та динаміка виробничих запасів на ТОВ «Федунка за 2020-2021 рр., тис. грн.

№	Найменування показників	2020 р.		2021 р.		Частка у оборотних активах, %		Різниця в питомій вазі (2021-2020), %	Абсолютне відхилення, +/-	Відносне відхилення, %
		Сума, грн.	Питома вага, %	Сума, грн.	Питома вага, %	2020 рік	2021 рік			
1	«Сировина й матеріали»	2123,55	20,47	967,541	9,93	3,95	1,53	-10,55	-1156,01	45,56
2	«Паливо»	204,265	1,97	737,439	7,56	0,38	1,16	5,60	533,17	361,02
3	«Будівельні матеріали»	0,357	0,003	-	-	0,0007	-	-0,003	-0,357	-
4	«Запасні частини»	122,038	1,18	88,62	0,91	0,23	0,14	-0,27	-33,42	72,62
5	«Матеріали сільськогосподарського призначення»	7922,268	76,38	7954,81	81,60	14,74	12,57	5,22	32,54	100,41
6	Всього	10372,48	100	9748,41	100	19,30	15,40	-	-624,07	93,98

Такі субрахунки виробничих запасів, як сировина і матеріали, будівельні матеріали та запасні частини в період з 2020 по 2021 рр. мають тенденцію до зменшення, що можна побачити на рис. 3.2.

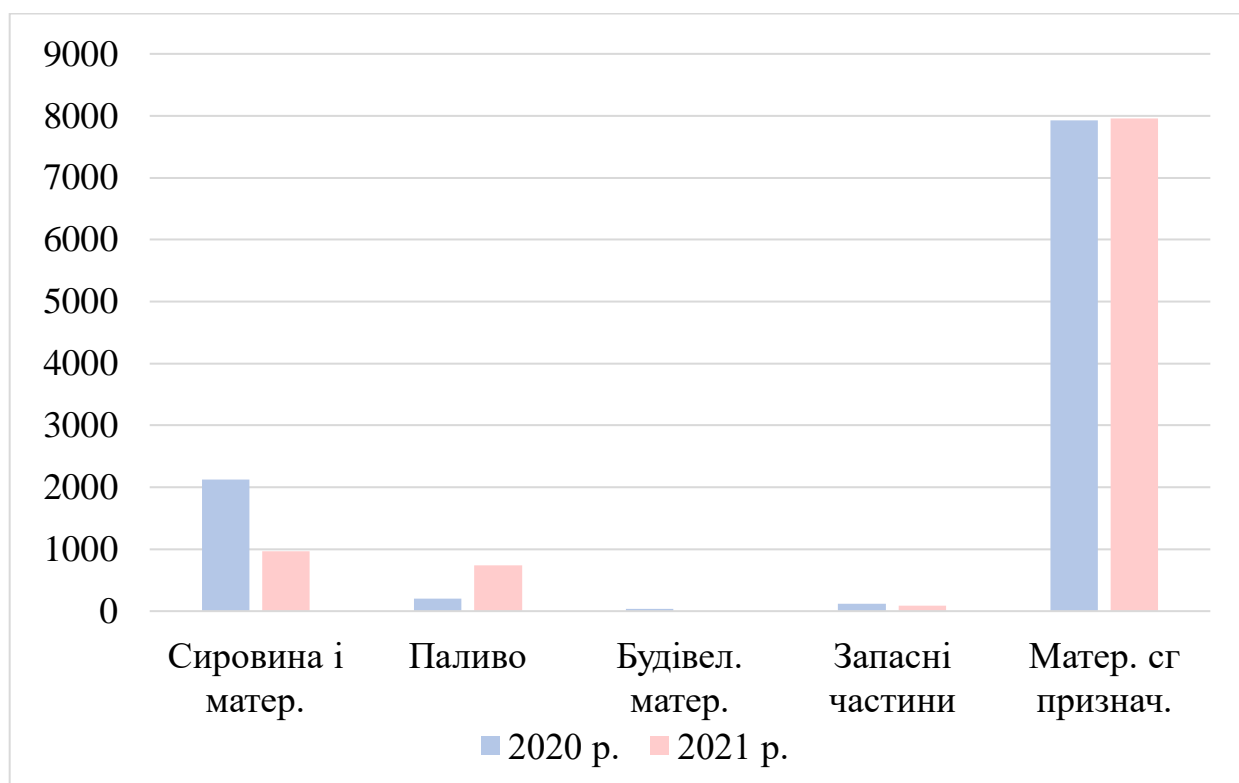

Рисунок 3.2 – Вартість виробничих запасів ТОВ «Федунка» за видами у 2020 – 2021 рр.

Для розуміння повної картини використання оборотних активів на підприємстві, а саме виробничих запасів, необхідно провести АВС-аналіз. Цей аналіз повинен здійснюватися з метою оцінки невагомої кількості показників, що для підприємства є найбільш цінними та вони мають велику питому вагу серед загальної суми вартісних величин.

Для проведення даного аналізу на ТОВ «Федунка» мною було проаналізовано субрахунок 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення» за 2021 рік.

Відповідно до АВС-аналізу, необхідно запаси розподілити на 3 групи:

- група А: в даній групі містяться виробничі запаси, що є найбільш цінними у грошовому вираженні, але дані товаро-матеріальні цінності використовуються у невеликій кількості у натуральному вираженні;

- група В: не відносяться ні до однієї з груп, вартість є середньою і в грошовому, і в кількісному вираженні;

- група С: виробничі запаси, частка в натуральному вираженні яких є найбільшою, але вартість має незначний характер.

Даний аналіз необхідно проводити для розуміння, які витрати є пріоритетними та на чому необхідно в першу чергу акцентувати увагу керівництва. Оскільки запаси в групі А коштують найбільшу суму, але є найменшими в об'ємі, вони повинні контролюватися управлінським персоналом в першу чергу, періодичний контроль потрібно здійснювати відносно групи В та менше всього уваги слід приділяти групі С. Розрахунок АВС-аналізу представлений в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

АВС-аналіз субрахунку 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення» на ТОВ «Федунка» за 2021 рік

Найменування	Вартість, тис. грн.	Частка, %	Наростаючий підсумок, %	Група
Сінаж	3777,055	47,48	47,48	А
Силос	2583,925	32,48	79,96	А
Сіно	473,375	5,95	85,91	В
Шрот соняшниковий	406,224	5,11	91,02	В
Макуха соєва	341,201	4,29	95,31	С
Солома	163,414	2,05	97,37	С
Жом сирий	148,622	1,87	99,23	С
Сода (харчова)	29,61	0,37	99,61	С
Сіль	14,368	0,18	99,79	С
Корм "Ріндамін Пре"	10,711	0,13	99,92	С
Крейда	6,295	0,08	100,00	С
Всього	7954,8			

Для початку, необхідно виписати всі найменування субрахунку 208, у яких був кінцевий залишок. Потім, для зручності, мною було проведено групування по доходу (від найменшого до найбільшого значення). Далі для кожної одиниці запасів визначаємо частку у %. Потім слід знайти наростаючий підсумок шляхом додавання частки першого попередньої частки, для першого найменування – даний показник дорівнює індивідуальному відсотку.

Після здійснення усіх операцій, групуємо запаси по 3 групам: в групу А відносимо показники до 80%, В – до 95% та в С – залишок (5%).

Отже, можна зробити висновок, що найбільшу увагу для даного субрахунку виробничих запасів на підприємстві необхідно приділяти для сінажа та силоса, періодичний контроль здійснювати для сіна та шрота соняшникового, менше всього звертати увагу потрібно на товаро-матеріальні запаси, що залишилися.

3.3. Аналіз ефективності використання запасів на підприємстві

Важливою складовою для аналізу запасів є політика управління запасами, що є частиною загальної політики управління на підприємстві. Вона являє собою сукупність дій, що призводять до мінімізації витрат на обслуговування, оптимізації сукупного розміру та структури виробничих запасів та здійснення контролю за ефективністю використання товаро-матеріальних цінностей.

Існують наступні етапи проведення аналізу управління виробничих запасів.

- перший етап: відбувається суцільний розгляд показників товаро-матеріальних запасів;
- другий етап: розглядається структура запасів по різним категоріям, наприклад по видам, головним групам та інше;
- третій етап: здійснюється аналіз ефективності використання виробничих запасів та описується коротка характеристика головних коефіцієнтів;

- четвертий етап: аналізується структура даних витрат по обслуговуванню виробничих запасів по кожному виду.

Аналіз ефективності використання виробничих запасів здійснено в таблиці 3.6, на основі якої для наочності побудуємо рис 3.3 і 3.4.

Таблиця 3.6

Базові показники оцінки ефективності використання виробничих запасів на ТОВ «Федунка» за 2020-2021 рр.

№	Найменування показника	Формула для розрахунку	Значення	
			2020 рік	2021 рік
1	2	3	4	5
1	Коефіцієнт оборотності товаро-матеріальних запасів	$K_{об} = \frac{ЧД}{\overline{ТМЗ}}$ <p>де ЧД – чистий дохід від реалізації продукції; $\overline{ТМЗ}$ – середньорічна вартість товаро-матеріальних запасів.</p>	2,44	2,3
2	Тривалість одного обороту запасів	$T_{об} = \frac{\overline{ТМЗ} * Д}{ЧД}$ <p>де Д – число днів в аналізованому періоді.</p>	149,89 днів	158,35 днів
3	Коефіцієнт обігу виробничих запасів	$K_{об} = \frac{ЧД}{\overline{ВЗ}}$ <p>де $\overline{ВЗ}$ – середньорічна вартість виробничих запасів;</p>	8,3	8,3
4	Тривалість одного обороту виробничих запасів	$T_{об} = \frac{\overline{ВЗ} * Д}{ЧД}$	44 дні	44,3 дні
5	Коефіцієнт обігу готової продукції	$K_{об} = \frac{ЧД}{\overline{ГП}}$	6,57	7

1	2	3	4	5
		де $\overline{\Gamma\Pi}$ – середньорічна вартість готової продукції		
6	Тривалість одного обороту готової продукції	$T_{об} = \frac{\overline{\Gamma\Pi} * Д}{ЧД}$	55,53 днів	52,079 днів
7	Коефіцієнт обігу товарів	$K_{об} = \frac{ЧД}{\overline{T}}$, де $\overline{T}$ – середньорічна вартість товарів.	4045,7	3261, 76
8	Тривалість одного обороту товарів	$T_{об} = \frac{\overline{T} * Д}{ЧД}$	0,09 днів	0,112 днів
9	Коефіцієнт обігу дебіторської заборгованості	$K_{об} = \frac{ЧД}{\overline{ДЗ}}$, де $\overline{ДЗ}$ – середньорічна вартість дебіторської заборгованості;	123,17	92,47
10	Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості	$T_{об} = \frac{\overline{ДЗ} * Д}{ЧД}$	2,96 дні	3,95 дні
11	Тривалість операційного циклу	$T_{оц} = T_{омз} + T_{одз}$, Де $T_{омз}$ – тривалість одного обороту товаро-матеріальних запасів; $T_{одз}$ – тривалість одного обороту дебіторської заборгованості.	152,85 дні	162,3 дні

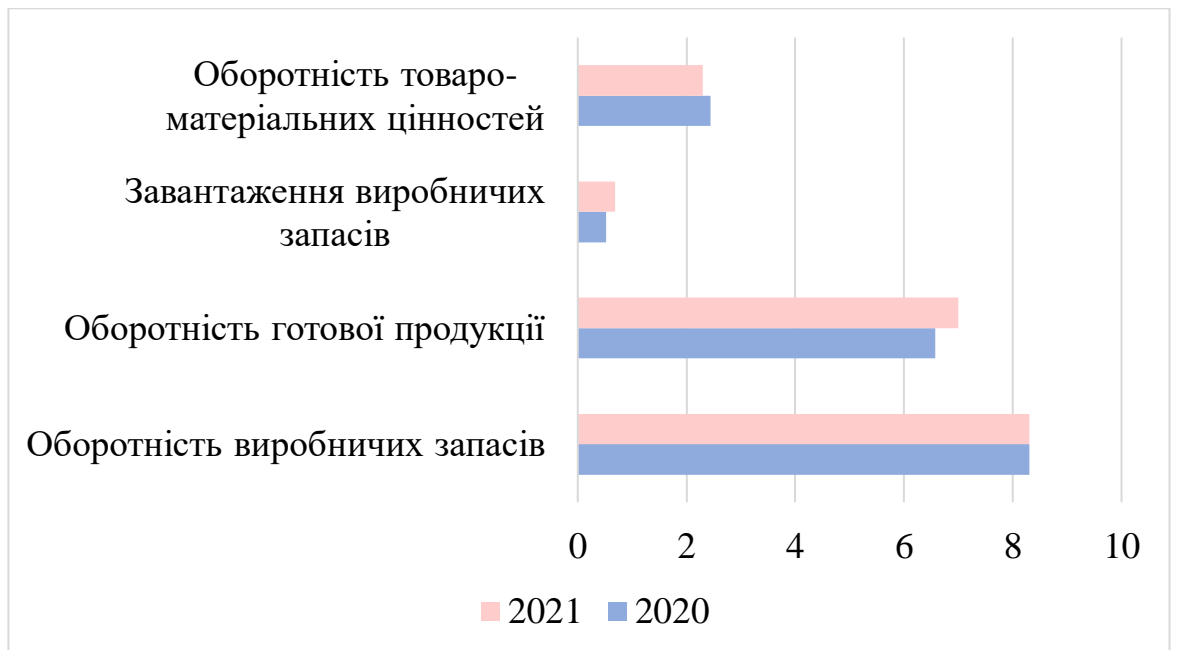

Рисунок 3.3 – Динаміка основних коефіцієнтів для оцінки ефективності використання виробничих запасів на ТОВ «Федунка» за 2020-2021 рр.

Як бачимо з рисунку 3.3 зростає показник коефіцієнта оборотності товаро-матеріальних запасів, що є позитивним, коефіцієнт завантаження виробничих запасів та оборотності готової продукції знижуються, що є негативною тенденцією для суб'єкта господарської діяльності.

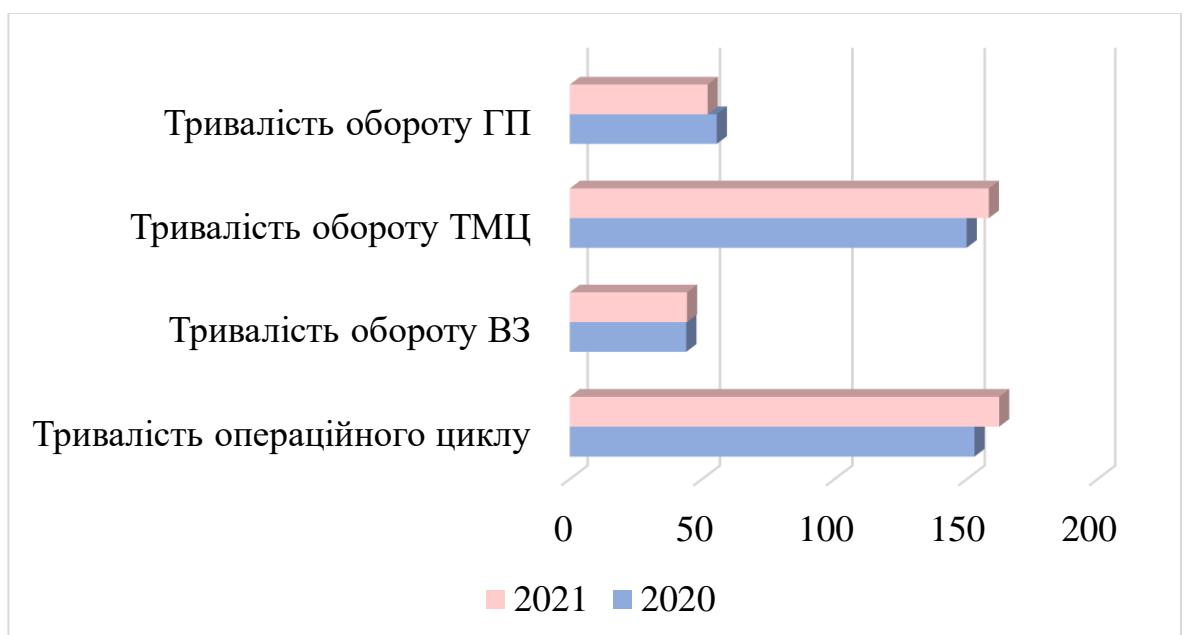

Рисунок 3.4 – Динаміка тривалості обороту запасів на ТОВ «Федунка» за 2020-2021 рр., дні

Проаналізувавши рисунок 3.4, можемо зробити висновок, що тривалість обороту готової продукції зростає, що є негативною динамікою, але, позитивним є зменшення тривалості обороту товаро-матеріальних цінностей та операційного циклу в цілому.

На підприємстві аналіз оцінки ефективності показників основної діяльності підприємства означає, що скорочення всіх періодів і підвищення всіх коефіцієнтів є позитивною динамікою та навпаки.

Тривалість операційного циклу показує скільки днів потрібно для того, щоб залучити у виробничий процес запаси, здійснити процес виробництва, виготовити продукцію та її реалізувати. Чим менше днів, а також резерв до зниження свідчить про скорочення обігу товаро-матеріальних запасів.

На ТОВ «Федунка» відбувається рівномірний процес виробництва, який не є розбалансованим. Тобто, запаси залучаються, одночасно перебувають у незавершеному виробництві та майже у тотожній сумі трансформуються у готову продукцію, яка завжди реалізовується.

Ще одним важливим показником є рентабельність виробничих запасів:

$$P_{ВЗ} = \frac{ЧП}{\overline{ВЗ}}, \quad (3.1)$$

де ЧП – чистий прибуток;

$\overline{ВЗ}$ – середньорічна вартість виробничих запасів.

$$P_{ВЗ2020} = \frac{18\,234}{9516} = 1,92 \left(\frac{\text{грн}}{\text{грн}} \right);$$

$$P_{ВЗ2021} = \frac{14\,709}{10101} = 1,46 \left(\frac{\text{грн}}{\text{грн}} \right).$$

Величина запасів, що вивільняється розраховується за формулою:

$$В = \frac{ЧД * (\text{Тоб баз} - \text{Тоб звіт})}{Д}, \quad (3.2)$$

де Фоб – середньорічна вартість виробничих запасів;

Д – число днів в аналізованому періоді;

ЧД – чистий дохід від реалізації продукції.

$$B_{2020} = \frac{78892 * (44,3 - 44)}{365} = 64,8;$$

$$B_{2021} = \frac{83175 * (44,3 - 44)}{365} = 68,4.$$

Коефіцієнт оборотності виробничих запасів показує яку кількість разів в середньому продаються запаси.

Даний показник свідчить наступне: чим більша оборотність виробничих запасів на підприємстві або організації, тим менша потреба в оборотному капіталі та збільшується ефективність виробництва.

$$K_{OZ} = \frac{C_{об}}{\overline{BЗ}}, \quad (3.3)$$

де $C_{об}$ – собівартість реалізованої продукції.

$$K_{OZ_{2020}} = \frac{55\,671}{9516} = 5,85;$$

$$K_{OZ_{2021}} = \frac{61\,754}{10101} = 6,12.$$

Коефіцієнт завантаження виробничих запасів характеризує кількість виробничих запасів, що припадає на одиницю реалізованої продукції.

$$K_{OZ} = \frac{\overline{BЗ}}{ЧД}, \quad (3.4)$$

$$K_{OZ_{2020}} = \frac{9516}{18234} = 0,522;$$

$$K_{OZ_{2021}} = \frac{10101}{14709} = 0,687;$$

Оптимізація загальної суми товарно-матеріальних цінностей, що певною мірою належать до складу оборотних активів розраховується наступним чином:

$$Z_{п} = (N_{пз} * O_{о}) + Z_{сз} + Z_{цп}, \quad (3.5)$$

де $Z_{п}$ – оптимальна сума запасів на кінець досліджуваного періоду;

$N_{пз}$ – норматив запасів поточного збереження в днях оборота;

$O_{о}$ – об'єм виробництва та/або реалізації в майбутньому періоді за день;

$Z_{сз}$ – очікувана сума запасів сезонного збереження;

$Z_{цп}$ – очікувана сума запасів цільового призначення інших видів.

Даний показник рекомендовано використовувати на ТОВ «Федунка» для більш детального аналізу ефективності виробничо-господарської діяльності, але на даний час у зв'язку з відсутністю усіх даних неможливо порахувати даний показник.

Для аналізу виробничих запасів на підприємстві використовуються показники матеріаломісткості і матеріаловіддачі.

Матеріаломісткість дає змогу оцінити яку кількість матеріальних затрат необхідно здійснити або яка сума приходить на одиницю виробленої продукції та розраховується наступним чином:

$$M_{м} = \frac{BЗ}{C_{об}}, \quad (3.6)$$

де $BЗ$ – сума виробничих запасів за рік;

$C_{об}$ – собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг).

$$M_{м2020} = \frac{10\,438}{55\,671} = 0,187;$$

$$M_{м2021} = \frac{9\,764}{61\,754} = 0,158.$$

На рис. 3.5 зображено динаміку матеріаломісткості, коефіцієнта завантаження, а також рентабельності на ТОВ «Федунка» за 2020-2021 роки.

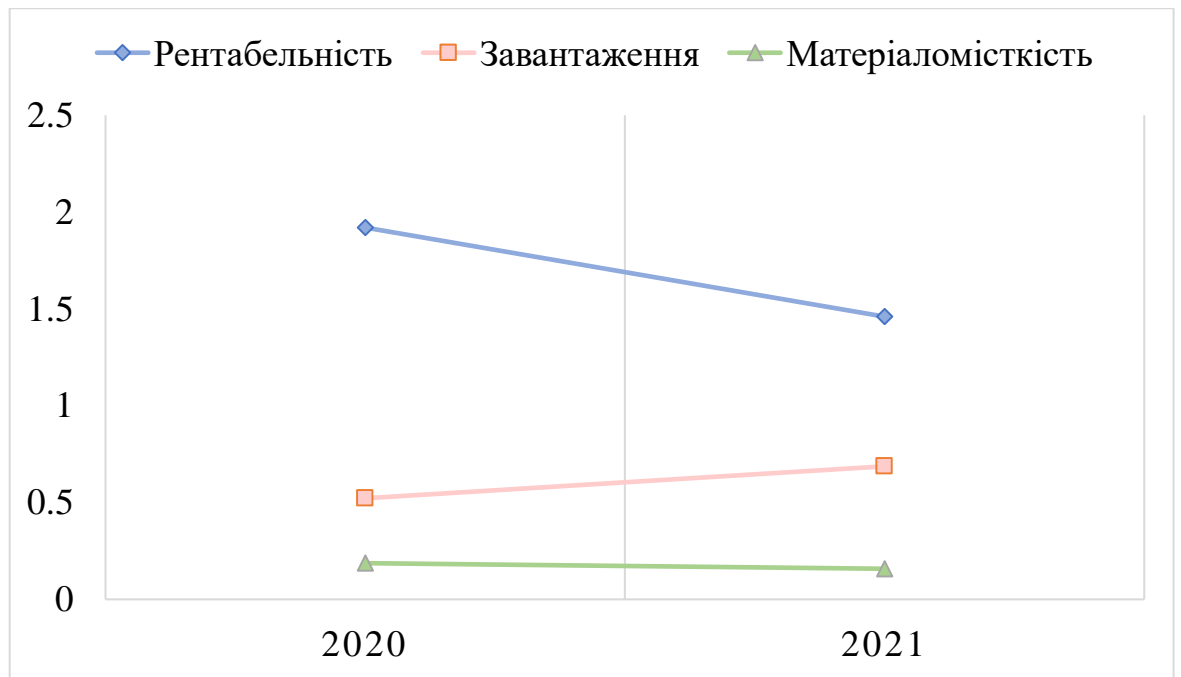

Рисунок 3.5 – Показники ефективності використання виробничих запасів ТОВ «Федунка» за 2020-2021 рр.

Матеріаловіддача свідчить про віддачу матеріалів та дає змогу оцінити, скільки виготовленої продукції з кожної грошової одиниці – гривні спожитих матеріалів та розраховується за формулою:

$$МВ = \frac{Соб}{ВЗ} \quad (3.7)$$

$$МВ_{2020} = \frac{55\,671}{10\,438} = 5,33;$$

$$МВ_{2021} = \frac{61\,754}{9\,764} = 6,32.$$

Одним із найбільш головних показників для аналізу виробничих запасів на підприємстві є норматив оборотних коштів. За допомогою нього визначається мінімальна сума грошових коштів, яка необхідна для виробничо-господарської діяльності впродовж функціонування підприємства.

Визначимо норматив оборотних коштів на ТОВ «Федунка» за 2021 рік за формулою:

$$N = O * H, \quad (3.8)$$

де N - норматив оборотних коштів для сировини, матеріалів і покупних напівфабрикатів (тис. грн.);

O - одноденні витрати сировини, матеріалів, напівфабрикатів (тис. грн.);

H - норма оборотних коштів (днів).

Норма обороту для виробничих запасів визначається:

$$H_{вз} = T_t + T_p + T_{пот} + T_{ст}, \quad (3.9)$$

де T_t – транспортний запас (кількість днів доставки від постачальника на підприємство);

T_p – час на розвантаження та розміщення на складі;

$T_{пот}$ – кількість днів перебування на складі до запуску у виробництво;

$T_{ст}$ – страховий запас (50% від поточного запасу).

Для зручності розрахунків норми обороту для виробничих запасів в днях умовно розділимо їх по субрахункам, а саме: H_1 – «Сировина і матеріали», H_2 – «Паливо», H_3 – «Запасні частини», H_4 – «Матеріали сільськогосподарського призначення».

$$H_1 = 10 + 1 + 26 + 13 = 50 \text{ (днів)}$$

$$H_2 = 8 + 1 + 12 + 30 + 15 = 66 \text{ (днів)}$$

$$H_3 = 6 + 1 + 58 + 29 = 94 \text{ (дні)}$$

$$H_4 = 7 + 2 + 84 + 42 = 135 \text{ (днів)}$$

Для розрахунку нормативу оборотних коштів необхідно дізнатися суму одноденних витрат на споживання по кожному субрахунку виробничих запасів.

Отже, для даного показника слід застосувати формулу:

$$O = \frac{\text{Річний оборот}}{365} \quad (3.10)$$

$$O_1 = \frac{8000,733}{365} = 21,9 \text{ (тис. грн.)}$$

$$O_2 = \frac{6322,740}{365} = 17,3 \text{ (тис. грн.)}$$

$$O_3 = \frac{3631,277}{365} = 9,9 \text{ (тис. грн.)}$$

$$O_4 = \frac{39154,868}{365} = 107,3 \text{ (тис. грн.)}$$

Норматив оборотних коштів для окремих видів виробничих запасів розраховується:

$$N_1 = 50 * 21,9 = 1095 \text{ (тис. грн)}$$

$$N_2 = 66 * 17,3 = 1141,8 \text{ (тис. грн.)}$$

$$N_3 = 94 * 9,9 = 930,6 \text{ (тис. грн.)}$$

$$N_4 = 135 * 107,3 = 14485,5 \text{ (тис. грн.)}$$

Сукупний норматив рахується шляхом додавання нормативів по кожному субрахунку виробничих запасів за формулою:

$$N = N_1 + N_2 + N_3 + N_4 \quad (3.11)$$

$$N = 1095 + 1141,8 + 930,6 + 14485,5 = 17652,9 \text{ (тис. грн.)}$$

На майбутній період підприємству необхідно для оптимального забезпечення безперервного виробничого процесу забронювати 17652,9 тис. грн. для формування виробничих запасів на підприємстві на рік.

Для кожного підприємства поріг рентабельності або точка беззбитковості є невід'ємною частиною аналізу функціонування підприємства. Це така точка переходу підприємства зі збиткового стану у прибутковий, при якій операційний прибуток повинен дорівнювати 0.

На підставі форми 2 «Звіт про фінансові результати» ТОВ «Федунка» за 2020 та 2021 рр. (додатки А, Б) розрахуємо даний показник, здійснивши групування сумарних операційних витрат на фіксовані (постійні) та змінні.

Визначаємо сумарні операційні витрати:

$$COB = C + AB + B3 + IOB, \quad (3.12)$$

де COB – сумарні операційні витрати підприємства;

C – собівартість реалізованої продукції;

AB – адміністративні витрати;

B3 – витрати на збут;

IOB – інші операційні витрати.

$$COB_{2020} = 55671 + 2061 + 2214 = 59946 \text{ (тис. грн.)}$$

$$COB_{2021} = 61\,754 + 2\,317 + 4\,566 = 68637 \text{ (тис. грн.)}$$

В таблиці 3.7 розподілимо дані витрати за елементами

Таблиця 3.7

Розподіл операційних витрат ТОВ «Федунка» за елементами, тис. грн.

№	Стаття витрат	Витрати на виготовлену продукцію, тис.грн.		Значення, %		Витрати на реалізовану продукцію, тис. грн.	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021
1	Матеріальні витрати	60940	75 872	63,62	63,35	38138,64	43481,7
2	Зарплата персоналу	12456	14 615	13,00	12,20	7795,45	8375,7
3	Відрахування на соц. Заходи	2655	3 124	2,77	2,61	1661,60	1790,3
4	Амортизація	7759	7 183	8,10	6,00	4855,89	4116,5
5	Інші витрати	11975	18 972	12,50	15,84	7494,42	10872,7
6	Разом	95785	119766	100	100	59946	68637

З урахуванням структури елементів, порохованих у таблиці, визначимо обсяги та структуру постійних і змінних витрат в таблиці 3.8.

Обсяги та структура фіксованих і змінних витрат ТОВ «Федунка», тис. грн.

№	Фіксовані витрати	Значення		Змінні витрати	Значення	
		2020	2021		2020	2021
1	Амортизація	4855,89	4116,5	Матеріальні витрати	38138,64	43481,7
2	Заробітна плата управлінського персоналу	2338,64	2512,71	Заробітна плата виробничого персоналу	5456,82	5862,99
3	Відрахування на соціальні заходи управлінського персоналу	498,48	537,09	Відрахування на соціальні заходи виробничого персоналу	1163,12	1253,21
4	Інші фіксовані витрати	4871,38	7067,26	Інші змінні витрати	2623,05	3805,45
5	Разом – фіксовані витрати	12564,38	14233,56	Разом – змінні витрати	47381,62	54403,35

На рис. 3.6 продемонструємо структуру змінних витрат та зазначимо, що матеріальні витрати за обидва роки займають 80% питомої ваги. Це означає, що виробничі запаси впливають саме на змінні витрати підприємства та в подальшому впливають на точку беззбитковості

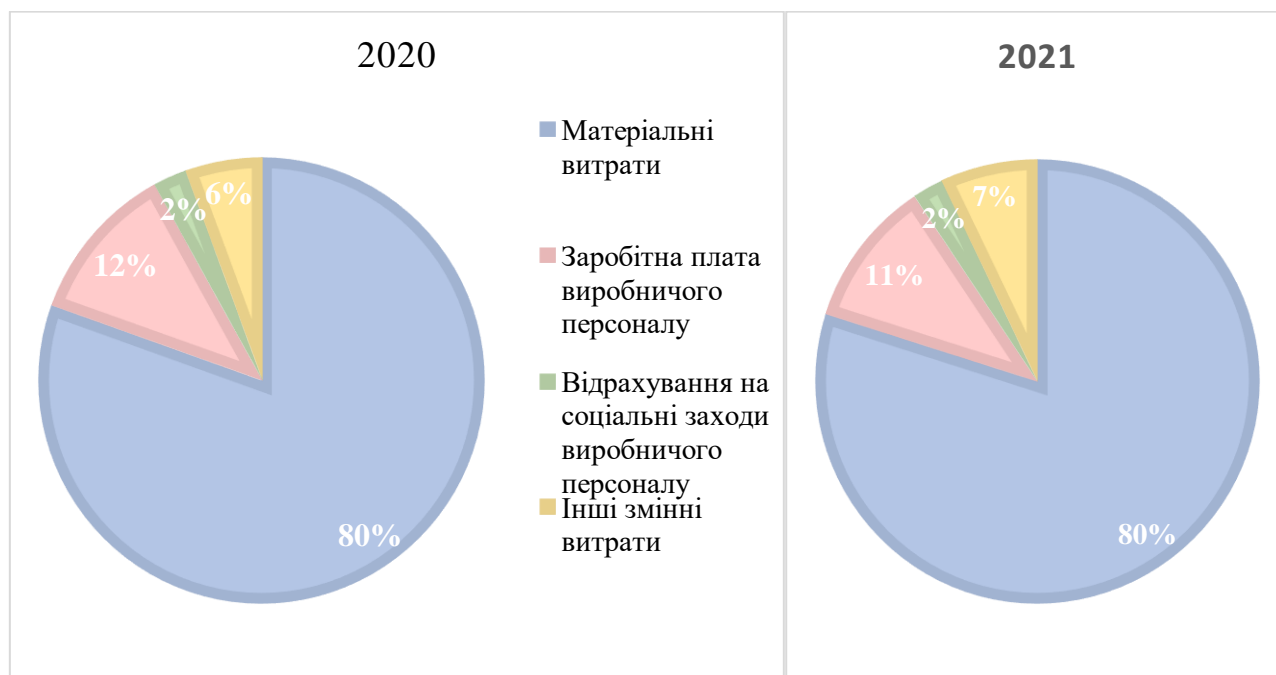

Рисунок 3.6 – Структура змінних витрат на ТОВ «Федунка» за 2020-2021 рр.

Визначимо аналітичним способом поріг рентабельності й зону беззбиткової діяльності ТОВ «Федунка» у 2020 та 2021 роках за даними фінансової звітності.

Величину сумарних операційних доходів визначаємо за даними форми №2:

$$\text{СОД} = \text{ЧД} + \text{ІОД}, \quad (3.13)$$

де: ЧД – чистий дохід (виручка від реалізації);

ІОД – інші операційні доходи.

У даному випадку сумарні операційні доходи складають:

$$\text{СОД}_{2020} = 78892 + 827 = 79719 \text{ (тис. грн.)}$$

$$\text{СОД}_{2021} = 83\,175 + 530 = 83225 \text{ (тис. грн.)}$$

В таблиці 3.9 порахуємо базові показники діяльності підприємства.

Таблиця 3.9

Базовий рівень показників операційної діяльності ТОВ «Федунка» у 2020 та 2021 роках, тис. грн.

№	Найменування показників	Значення	
		2020	2021
1	Сумарні операційні доходи (СОД)	79719	83225
2	Змінні витрати (ЗВ)	47381,62	54403,35
3	Валова маржа (маржинальний дохід) (ВМ) (р.1-р.2)	32337,38	28821,7
4	Фіксовані (постійні) витрати (F)	12564,38	14233,56
5	Прибуток від операційної діяльності (ОП) (р.3-р.4)	19773	14588,1

Використовуючи дані таблиці 3.9, виконаємо розрахунки порогу рентабельності, запасу фінансової стійкості.

Спочатку визначаємо питому вагу валової маржі:

$$ПВВМ = ВМ/СОД \quad (3.14)$$

$$ПВВМ_{2020} = 32337,38/79719 = 0,406$$

$$ПВВМ_{2021} = 28821,7/83225 = 0,346$$

Поріг рентабельності підприємства складає:

$$Q_p = F/ ПВВМ \quad (3.15)$$

$$Q_{p2020} = 12564,38/0,406 = 30946,75 \text{ тис. грн.}$$

$$Q_{p2021} = 14233,56/0,346 = 41137,46 \text{ тис. грн.}$$

Відповідно, запас фінансової стійкості має значення:

$$ЗФС = СОД - Q_p \quad (3.16)$$

$$ЗФС_{2020} = 79719 - 30946,75 = 48772,25 \text{ тис. грн.}$$

$$ЗФС_{2021} = 83225 - 41137,46 = 42087,54 \text{ тис. грн.}$$

А у відносному вираженні:

$$ЗФС\% = ЗФС/СОД * 100\% \quad (3.17)$$

$$ЗФС_{2020} = 48772,25/79719 * 100 = 61,18 \%$$

$$ЗФС_{2021} = 42087,54/83225 * 100 = 50,57 \%$$

Отже, поріг рентабельності ТОВ «Федунка» у 2020 році становить 30946,75 тис. грн., а у 2021 році – 41137,46 тис. грн.. Підприємство у 2020 році може скоротити на 48772,25 тис. грн. та у 2021 році на 42087,54 тис. грн. обсяги

виробництва продукції без ризику отримати збиток, проте за даного обсягу виробництва не матиме й прибутку.

У відносному вираженні запас фінансової стійкості становить у 2020 році 61,18% та у 2021 році – 50,57%, що характеризує достатній стабільний фінансовий стан ТОВ «Федунка», оскільки цей показник знаходиться в межах від 35% і вище. На рис. 3.6 зображено динаміку даних показників.

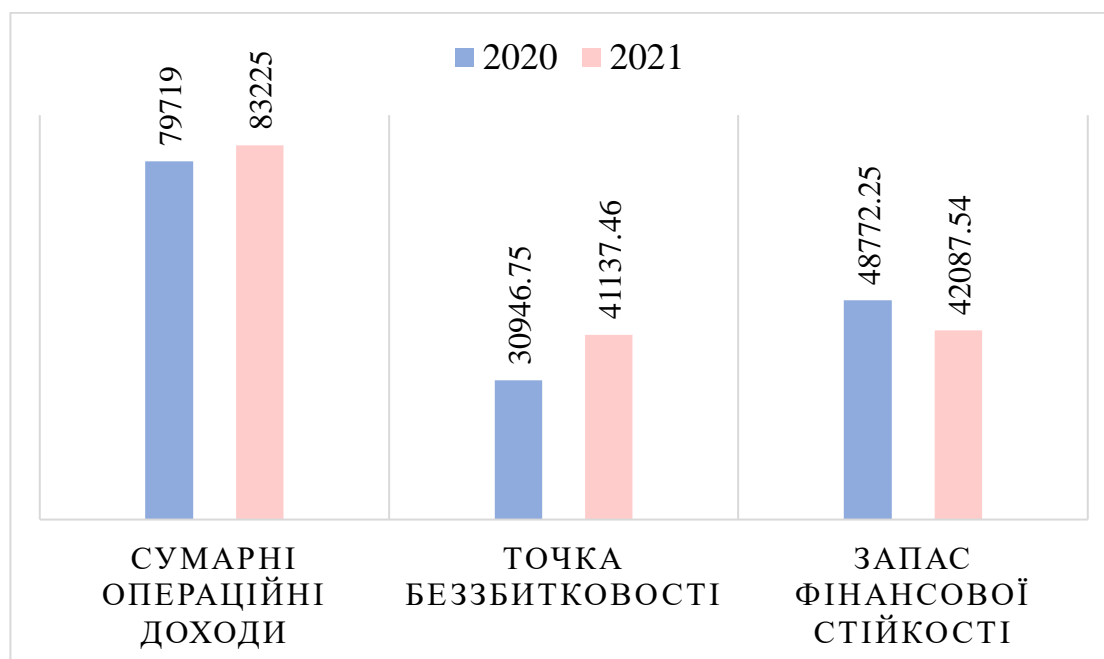

Рисунок 3.7 – Динаміка основних показників операційної діяльності ТОВ «Федунка» за 2020-2021 рр., тис. грн.

Отже, з рис. 3.7 можна побачити, що сумарні операційні доходи в період з 2020 по 2021 рр. зросли на 4,39%, що характеризує позитивну динаміку діяльності підприємства. Точка беззбитковості зросла за досліджуваний період на 32,9%, а запас фінансової стійкості зменшився на 13,7%, що є негативним.

Отже, проведений аналіз дозволяє зробити висновок про в цілому ефективне використання виробничих запасів. Виконавши економічний аналіз, необхідно зазначити, що серед видів виробничих запасів найбільшу частку займають матеріали сільськогосподарського призначення, що є логічним, адже об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є підприємство сільськогосподарського напрямку.

Рентабельність на підприємстві є позитивною та показує який прибуток приносить діяльність. Коефіцієнт оборотності запасів за останні 2 роки не змінився та становить 8,3, що свідчить про стабільність сільськогосподарського підприємства.

Аналіз матеріаломісткості показав, що даний коефіцієнт в період з 2020 по 2021 рр. зменшився на 0,029 одиниць, що характеризує позитивну динаміку використання запасів. Матеріаловіддача навпаки зросла на 0,99, що є також позитивним.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Отже, узагальнюючи проведене дослідження, можемо зробити наступні висновки:

1. ТОВ «Федунка» вважається юридичною особою, що функціонує згідно з чинним законодавством України без обмеження строку діяльності. Статут на підприємстві є його установчим документом. Загальні збори Товариства або голова та секретар Загальних зборів уповноважені підписувати Статут відповідно до рішення Загальних зборів підприємства. На підприємстві є два органи управління: вищий – Загальні збори Учасників Товариства та виконавчий – Директор.

2. ТОВ «Федунка» має на меті функціонувати за рахунок виробничо-господарської, комерційної та інших видів діяльності з метою отримання максимального прибутку за рахунок мінімальних витрат Учасниками Товариства.

3. На товаристві з обмеженою відповідальністю діє служба бухгалтерського обліку на чолі з головним бухгалтером. Головному бухгалтеру на підприємстві підпорядковуються: бухгалтер з оплати праці, бухгалтер з рослинництва, головний економіст, бухгалтер з розрахунків з постачальниками, а також інспектор з відділу кадрів.

4. На досліджуваному підприємстві використовується спрощений план рахунків, так як суб'єкт господарювання є платником єдиного податку четвертої групи. Для систематичного та достовірного ведення обліку на товаристві використовується програма 1С:Підприємство. А також, на товаристві відбувається перехід до автоматизованої форми ведення бухгалтерського обліку та звітності. Електронний документообіг здійснюється з використання програми me.doc, в якій накладається цифровий підпис.

5. ТОВ «Федунка» має відносно стійкий фінансовий стан, оскільки в період з 2020 по 2021 роки вартість майна зросла на 9,4%. Якщо розглядати детальніше, то можна зробити висновок, що вартість оборотних активів зросла

на 17,8% та необоротних активів зростає на 2,5%. Підприємство є певною мірою залежним від кредиторів, але з кожним роком воно стає більш самостійним. Про це свідчить такий показник, як власний капітал, що за останні два роки зріс на 13,2%. ТОВ «Федунка» є прибутковим, та у 2021 році сума чистого прибутку становила 14 млн. 709 тис. грн.

6. Проаналізувавши показники фінансової стійкості на підприємстві, можна зробити висновок, що всі коефіцієнти, окрім маневрування, знаходяться в межах нормального значення. Показники ліквідності мають недостатній рівень, оскільки вони не лежать в межах нормативних значень та це означає, що товариство не може погашати короткострокові боргові зобов'язання. Але, за два роки показники ліквідності свідчать про позитивну динаміку, тому що їх значення зростають.

7. Запаси згідно з П(С)БО 9 являють собою активи, що утримуються з метою подальшої реалізації, перебувають у процесі виробництва задля подальшого збуту продукту виробництва, використовуються з метою споживання під час процесу виробництва, а також для управління підприємством. Запаси в цілому включають такі складові: сировину, матеріали, незавершене виробництво, готову продукцію, малоцінні та швидкозношувані предмети, товари, поточні біологічні активи.

8. Оцінка запасів здійснюється наступним чином: при надходженні оцінюється відповідно до первісної вартості, при вибутті – відповідно до принципу обачності, на дату балансу – згідно з чистою вартістю реалізації або первісною вартістю запасів.

9. Існують наступні методи списання виробничих запасів, які підприємство може самостійно обрати, зазначивши відповідний метод в обліковій політиці: ідентифікованої собівартості, середньозваженої собівартості, ціни продажу, нормативних затрат та ФІФО.

10. Облік виробничих запасів на підприємстві здійснюється на рахунку 20 «Виробничі запаси», що належить до 2 класу плану рахунків «Запаси» та є активним. Це означає, що за його дебетом відображається надходження товаро-

матеріальних цінностей, а за кредитом – вибуття. Сальдо на кінець періоду відображається за дебетом даного рахунку та визначається шляхом додавання сальдо на початок плюс оборот за дебетом мінус оборот за кредитом. На ТОВ «Федунка» ведуться наступні субрахунки: сировина й матеріали, паливо, будівельні матеріали, запасні частини, а також матеріали сільськогосподарського призначення.

11. Для документального оформлення операцій з запасами використовують такі первинні документи: довіреність, товаро-транспортна накладна, журнал обліку вантажів, що надійшли, прибутковий ордер, акт приймання матеріалів, лімітно-забірна картка та інші.

12. Метою аудиту виробничих запасів на підприємстві є встановлення відповідності наявності товаро-матеріальних цінностей на складі або у процесі виробництва до даних бухгалтерського обліку, перевірка правильності ведення обліку в первинних документах та фінансовій і обліковій звітності відповідно до встановленої облікової політики, перевірка правильності оцінки та списання. Облік виробничих запасів повинен відповідати даним вимогам аудиту: існування, виникнення, повнота, права та зобов'язання, вартісна оцінка.

13. Економічний аналіз є важливою складовою для підприємства будь-якої галузі функціонування. На ТОВ "Федунка" аналіз виробничих запасів проводиться з метою забезпечення зведення матеріальних витрат до мінімуму та підвищення чистого прибутку від реалізації з використанням наступних методів економічного аналізу: групування, якісного аналізу, аналітичного, розрахункового, нормативного розрахунку, а також узагальнення.

14. Дослідивши структуру виробничих запасів можна зробити висновок, що за останні два роки їх вартість збільшилась на 10,3%, що є позитивним для досліджуваного суб'єкта господарювання. Найбільша частка належить матеріалам с/г призначення, що є логічним. В період з 2020 по 2021 роки матеріали с/г призначення збільшились на 6%, сировина і матеріали зменшились на 11%, паливо збільшилось на 6%. Найбільшу частку в оборотних

активах займає субрахунок 208, що має назву матеріали сільськогосподарського призначення.

15. Провівши ABC-аналіз за 2021 рік по субрахунку 208 ми побачили, що сінаж та силос є найбільш цінними видами с\гматеріалів та їм повинна приділятися найбільша увага і постійний контроль. До групи В належить шрот соняшниковий та сіно, яким повинно приділятися менша кількість уваги, аніж групі А, та на групу С на товаристві управлінський персонал повинен менше всього звертати увагу.

16. Проаналізувавши основні показники ефективності використання виробничих запасів, можна зробити висновок, що в цілому на ТОВ "Федунка" здійснюється рівномірний господарський процес. Коефіцієнти оборотності, матеріаломісткості, матеріаловіддачі та рентабельності свідчать про позитивну діяльність сільськогосподарського товариства. Обґрунтування нормативу оборотних коштів для виробничих запасів показало, що товариству потрібно задля оптимального забезпечення безперервного процесу господарювання забронювати 17652,9 тис. грн.

17. Для покращення процесів обліку, аудиту і аналізу виробничих запасів на ТОВ «Федунка» ми можемо запропонувати використовувати ABC-аналіз для більше деталізованого та ефективного контролю всіх видів виробничих запасів та провести аудит за рекомендованою формою, що представлена в додатку Е.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 №996-XIV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 01.06.2022 р.).
2. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення 20.05.2022 р.).
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI із змінами та доповненнями / Верховна Рада України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 23.05.2022 р.).
4. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг / Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhнародni-standarti-auditu> (дата звернення 20.05.2022 р.).
5. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності: Постанова від 28.02.2000 № 419 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text> (дата звернення: 17.05.2022 р.).
6. Про затвердження Методичних рекомендацій про застосування реєстрів бухгалтерського обліку від 29.12.2000 № 356 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text> (дата звернення 12.05.2022 р.).
7. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів від 10.01.2007 № 2 / Міністерство фінансів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/02201-07#Text> (дата звернення 22.05.2022 р.).
8. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності від 28.03.2013 № 433 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text> (дата звернення 17.05.2022 р.).

9. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02 вересня 2014 р. № 879 / Міністерство фінансів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14> (дата звернення 19.05.2022 р.).

10. Порядок визначення розміру збитку від розкрадань, нестач, псування матеріальних цінностей : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 р. № 116 / Кабінет Міністрів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116-96-D0%BF> (дата звернення 23.05.2022 р.).

11. Запаси: Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 від 01.01.2012 / Верховна Рада України. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_021 (дата звернення 16.05.2022 р.).

12. Загальні вимоги до фінансової звітності: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 від 07.02.2013 № 73 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 26.05.2022 р.).

13. Запаси: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 від 20.10.1999 №246 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення 28.05.2022 р.).

14. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 09.12.2011 № 1591 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> (дата звернення 05.05.2022 р.).

15. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.99 №291 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 07.05.2022 р.).

16. Аудит: методика і організація : навч. посібник / Н. І. Гордієнко та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 319 с.

17. Бруханський Р.Ф. Бухгалтерський облік : підруч. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 480 с.

18. Бурлан С.А. Організація і методика аудиту : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 184 с.
19. Бухгалтерський облік : навч. посібник / Т.В. Давидюк та ін. Харків, : «Гельветика», 2016. 392 с.
20. Бухгалтерський облік як наука: від основ до наукової картини світу : колективна монографія. / М.І. Бондар та ін.; за заг. ред. В. Я. Плаксієнка. Київ: «Центр учбової літератури», 2021. 320 с.
21. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: навч. посібник / Є.М. Романів та ін. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка. 2017. С. 772.
22. Голов С.Ф. Управлінський облік: підручник. ЦУЛ. 2019. 400 с.
23. Гордієнко Н. І., Харламова О. В. Аудит: методика і організація : навч. посібник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 319 с.
24. Економічний аналіз : навчальний посібник. / Н.А. Волкова та ін. Одеса : ППЦ «Белка». 2020. С. 240.
25. Єгорова О. В., Дорогань-Писаренко Л. О. , Тютюнник Ю. М. Економічний аналіз: навч. посіб. Полтава : РВВД ПДАА, 2018. 290 с.
26. Іщенко Я.П., Подолянчук О.А., Коваль Н.І. Фінансовий облік 1: підручник. Вінниця: Видавництво ФОП Кушнір Ю. В. 2020. 496 с.
27. Колісник Г. М., Слюсаренко В.Є. Аудит: навчальний посібник. Ужгород. ДВНЗ «УжНУ», 2017. 296 с.
28. Конспект лекцій з дисципліни «Бухгалтерський облік» для студентів за напрямом підготовки «Облік і аудит» (Частина II) / Укладач О.В. Будько. Кам'янське: ДДТУ, 2016. 102 с.
29. Крупка Я. Д. Методи оцінки майна та інвестицій в обліку й звітності. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. 2015. № 1. С. 76-83.
30. Кулик А. В. Теорія економічного аналізу: навчальний посібник. Київ: ДП «Видавничий дім «Персонал». 2018 452 с.
31. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз : Навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 304 с.

32. Маренич Т.Г. Методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції // Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – №12. – С. 19-25.
33. Назарова І.Я., Муравський В.В. Інформаційні системи та автоматизоване робоче місце бухгалтера: навч. посібник. Тернопіль, 2016. 301 с.
34. Облік і аудит: навч. посібник / Н. П. Банера та ін.; за заг. ред. О. І. Скаско. Львів : Растр-7, 2017. 504 с.
35. Облік, аналіз, аудит, звітність та оподаткування в умовах глобалізації економіки: монографія / за ред. Даньківа Й. Я. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 300 с.
36. Облік, оподаткування та аудит : навч. посіб. / В. Я. Плаксієнко та ін. – Київ : ЦУЛ, 2019. 509 с.
37. Основи економічного аналізу : навч.-метод. посібник / В. М. Микитюк та ін.; за ред. В. М. Микитюка. Житомир: Рута, 2018. 440 с.
38. Панасюк В.М., Мельничук І.В., Мужевич Н.В. Бухгалтерський облік: навч. посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 330 с.
39. Семенова С. М., Шпирко О. М. Облік виробничих запасів і аналіз ефективності їх використання. ВД «Артек»: монографія / О. М. Шпирко, С. М. Семенова. Київ, 2018. 239 с.
40. Скоробагатова Н.Є. Бухгалтерський облік : навч. посібник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 248 с.
41. Стан і перспективи розвитку бухгалтерського і управлінського обліку в умовах глобалізації : моногр. / М.В. Задорожний та ін. Тернопіль : Університетська думка, 2020. 296 с.
42. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава: Видавництво «Астроя», 2020. 434 с.
43. Фабіянська В. Ю. , Пацар О. Г. Аудит виробничих запасів : організаційні та методичні аспекти / В. Ю. Фабіянська, О. Г. Пацар // Ефективна економіка. – 2017. - № 4.
44. Фінансовий менеджмент : підручник / М. І. Крупка та ін.; за ред. М. І. Крупки. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.

45. Фінансовий облік : конспект лекцій / укладачі: М. Ю. Абрамчук, Ю. Г. Гуменна, І. В. Тютюник, П. М. Рубанов. – Суми : СДУ, 2018. 395 с.
46. Фінансовий облік : підруч. / Я. Д. Крупка та ін. – 4-те вид. доп. і перероб. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 451 с.
47. Артеменко Н.В. Виробничі запаси: особливості обліку та методичні засади проведення аудиту. *Економіка і суспільство*. 2017. С.665-670.
48. Бабич Д.В., Проскуріна Т.В., Маковій Д.Д. Удосконалення організаційної структури управління як важливий механізм управління сучасним підприємством. *Інфраструктура ринку*. 2018. №24. С. 91-95.
49. Бержанір І.А. Проблеми та напрями вдосконалення обліку виробничих запасів. *Економічний простір*. 2016. № 107. С. 161–168.
50. Бондаренко О.М., Гудима В.Ю. Порядок проведення аудиту використання виробничих запасів : *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. 2018. №6 (49). С. 209-211.
51. Васільєва Л.М. Сучасні проблеми та напрями вдосконалення організації та ведення обліку виробничих запасів на підприємстві: *Молодий вчений*. 2017. № 4. С. 623-625.
52. Гадзевич О.І., Шпятиковська Т.А. Обліково-аналітичне забезпечення виробничих запасів на сільськогосподарських підприємствах. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 6. С. 344-388.
53. Гудзенко Н.М., Гибало Ю.В. Виробничі запаси як об'єкт обліку та їх класифікація. *Проблеми економічного, облікового, контрольного і аналітичного забезпечення управління підприємством: матеріали І Всеукраїнської науковопрактичної конференції молодих науковців (14-15 квітня 2016 р.; м. Вінниця)*. Вінниця, ВНАУ. 2016. С. 28—31.
54. Дмитренко А.В. Економічна сутність поняття «виробничі запаси». *Економіка і регіон*. 2016. № 2. С. 149–152.
55. Дорошенко М.П., Вороніна В.Л. Організаційна структура управління: сутність та класифікація. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. 2019. №5. С. 52-56.

56. Жаворонок А. В., Дзюбик І. В. Особливості аналізу виробничих запасів на підприємстві. *Молодий вчений*. 2017. №6 (46). С. 422–426.

57. Жаворонок А.В., Холявко Н.І. Становлення малого і середнього підприємництва у забезпеченні соціально-економічного розвитку національної економіки. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 59-1. С. 62-67.

58. Калініченко А.С., Свистун Л.А. Проблеми обліку виробничих запасів на підприємстві та шляхи його вдосконалення. *74-та наукова конференція професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*. 2022. №2. С. 401-402.

59. Коваль Н.І. Сутність виробничих запасів як економічної категорії: обліковий та управлінські аспекти. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. № 1. С. 101—110.

60. Ковальчук Н.О., Федішин М.П., Жаворонок А.В. Ліквідність як критерій оптимізації структури оборотних активів підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. № 11/1. С. 16-19.

61. Ковтуненко Ю.В., Олексійчук А.Г. Фінансовий аналіз діяльності підприємства в умовах економічної нестабільності. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. №18. С. 234-238.

62. Круковська О.В. Удосконалення обліку, інвентаризації та контролю наявності та руху виробничих запасів на підприємствах. *Інвестиції : практика та досвід*. 2018. № 7. С. 58-61.

63. Кудінова М.М., Рибалка А.С., Чубач О.Р. Підвищення ефективності управління підприємством шляхом удосконалення організаційної структури. *Східна Європа : економіка, бізнес та управління*. 2018. №3 (14). С. 199-205.

64. Куць Т.В., Басиста С.А. Методи оцінки виробничих запасів підприємства. *«Молодий вчений»*. 2017. №12 (52).

65. Левченко З.М. Організація бухгалтерського обліку виробничих запасів аграрного підприємства. *Економіка і суспільство, конф.*, Полтава, 2016. Випуск № 3. С. 517-521.

66. Меліхова Т.О., Ніколаєнко Н.С. Розробка програми аудиту виробничих запасів для підвищення фінансової безпеки підприємства. *Економіка та держава*. 2017. № 1. С. 51-55.
67. Мельничук І.І., Заморозна К.О. Етапи аналізу виробничих запасів у сучасних умовах. *«Молодий вчений»*. 2017. С.657-661.
68. Назаренко І. М. Аудит виробничих запасів : особливості, ключові аспекти та послідовність перевірки. *Економіка та суспільство*. 2018. С. 1312
69. Назарова І.Я. Етапи та алгоритм використання інформаційних технологій в обліку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. Ужгород, 2018. Випуск 21. С. 40–44.
70. Подолянчук О.А. Виробничі запаси: економічна сутність та облік. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. С. 88-101. №5.
71. Рогова Д. О., Беренда Н. І. Мета та стадії проведення аудиту виробничих запасів. *Причорноморські економічні студії*. 2017. №16. С.168-171.
72. Скрипник М.І., Григоревська О.О., Радіонова Н.Й. Удосконалення організації і методики аудиту виробничих запасів на підприємстві. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. Київ. 2016. Вип. 2–3 (35). 457 с.
73. Смалій Ю.О., Бенчак В.І., Польова Т.В. Удосконалення обліку та контролю наявності та руху виробничих запасів на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2019. № 10.
74. Тарасова Г.О., Гулевич С.В. Організація обліку виробничих запасів підприємства та шляхи його удосконалення. *Економіка і суспільство*. 2018. С.896-899.
75. Шендригоренко М.Т. Виробничі запаси: нормативно-правове регулювання обліку та пропозиції з підвищення ефективності внутрішнього аудиту. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. С. 187.

ДОДАТКИ